

ДО 115-й РІЧНИЦІ ЗАКЛАДУ

КОЛЕДЖ

**СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

**ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ТА ФАХОВИХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ШЛЯХОМ
ВПРОВАДЖЕННЯ АДАПТИВНОГО НАВЧАННЯ
З ВИКОРИСТАННЯМ МІКРОПРОЕКТІВ**

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції
12-15 березня 2019 року**

Суми 2019

*Присвячено 115-річчю Коледжу Сумського
національного аграрного університету*

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ТА ФАХОВИХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ
АДАПТИВНОГО НАВЧАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ МІКРОПРОЕКТІВ»

м. Суми, Коледж СНАУ
12-15 березня 2019 року

Суми 2019

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Формування загальних та фахових компетентностей студентів шляхом впровадження адаптивного навчання з використанням мікропроектів» / укл. О. А. Єфременко.– Суми: Коледж СНАУ, 2019.

Укладачі:

Єфременко Оксана Анатоліївна, викладач коледжу СНАУ

Організаційний комітет

Чортенко Андрій Миколайович, директор коледжу Сумського національного аграрного університету

Лук'яненко Людмила Миколаївна, заступник директора з навчальної роботи коледжу Сумського національного аграрного університету

Роговенко Ольга Василівна, завідувача правового відділення коледжу Сумського національного аграрного університету

Покуття Ніна Олексіївна, завідувача обліково-фінансового відділення коледжу Сумського національного аграрного університету

Єфременко Оксана Анатоліївна, голова циклової комісії загальноосвітніх дисциплін коледжу Сумського національного аграрного університету

Текст доповідей розміщено на веб-сайті Коледжу СНАУ за адресою:
<http://collegesnau.com/index.php/naukovo-metodychna-dijalnist/konferenciji>

1. Матеріали подані в оригіналі.
2. Відповідальність за зміст матеріалів несе автор.
3. Авторські права на всі матеріали належать їх авторам.

*Рекомендовано до друку методичною радою коледжу СНАУ
(протокол №5 від 02.04.2019 року)*

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНІ НАУКИ	
Єфременко О.А. ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ТА ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ МАТЕМАТИКИ З ВИКОРИСТАННЯМ МІКРОПРОЕКТІВ	
Трипольська Я.О. ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН ПРИРОДНИЧОГО ЦИКЛУ	
Носаль О.М. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ МІКРОПРОЕКТІВ ЯК ЗАСОБУ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ «ЗАХИСТУ ВІТЧИЗНИ»	
Костян С.В. ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ШЛЯХОМ МІКРОПРОЕКТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН	
Старинський О.М. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	
Чирва Н.І. АДАПТИВНЕ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИКИ	
Шабалдас Т.М. ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ НА ЗАНЯТТЯХ МАТЕМАТИКИ	
СЕКЦІЯ ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ	
Перхун Л.П., Товмаченко Н.М. АЛГОРИТМ ФОРМУВАННЯ ЯКІСНОГО ТЕСТУ	
Чортенко А.М. РЕАЛІЗАЦІЯ МІКРОПРОЕКТУ «МІЙ РІД – МОЄ КОРІННЯ», ЯК СПОСІБ ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ТА ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ (З ДОСВІДУ РОБОТИ ВИКЛАДАЧІВ КОЛЕДЖУ СУМСЬКОГО НАУ)	
Єфременко О.А., Трипольська Я.О., Костян С.В., Носаль О.М. ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ВИКЛАДАННІ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ДИСЦИПЛІН	
Бутенко Л.Г. ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ	
Роговенко О.В., Бутенко Л.Г. ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ КОЛЕДЖУ СНАУ: З ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ЧЕРЕЗ МОДУЛЬ «ЗАНЯТТЯ»	
Гриценко В.Л. ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ	
СЕКЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ	
Вернидуб Г.О. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНФОРМАТИКИ	

СЕКЦІЯ ЮРИДИЧНІ НАУКИ	
Михайловська Є.В. ДІЛОВА ГРА, ЯК МЕТОД АКТИВНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ДІЛОВОДСТВО В ЮРИДИЧНІЙ ПРАКТИЦІ»	
Юрченко Я.О. КВЕСТ, ЯК МЕТОД АКТИВНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС»	
Роговенко О.В., Бізюк А.О. ЧИ МАЄ ПРАВО НА ІСНУВАННЯ СУД ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ: УЗАГАЛЬНЕННЯ ДОСВІДУ СТУДЕНТСЬКИХ МІКРОПРОЕКТІВ	
Бісік С.В., Березовська В.О., Дмитрівський Д.О. МІНІ-ПРОЕКТИ НА ЗАНЯТТЯХ З ТРУДОВОГО ПРАВА	
СЕКЦІЯ ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ	
Шумкова В.І. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ МІКРОПРОЕКТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ»	
СЕКЦІЯ ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ	
Співак А.О. PROJECT TECHNOLOGIES AS A WAY OF ORGANIZING LEARNING ACTIVITIES IN ENGLISH CLASSES	
Лук'яненко Л.М. ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	
Поддубна П.С. THE USAGE OF THE PROJECT METHOD IN ENGLISH CLASSES	
Біденко Л.В., Абу-Кран Абдалла СУТНІСТЬ ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ І ЇЇ РОЛЬ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ	
Генайтус О.В. ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ	
СЕКЦІЯ СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ	
Рубан О.В., Марченко А.А., Квітка В.А. МІНІ-ПРОЕКТИ НА ЗАНЯТТЯХ З СОЦІОЛОГІЇ: ШУКАЄМО, АНАЛІЗУЄМО, РОБИМО ВИСНОВКИ – ВЧИМОСЯ	

Єфременко Оксана Анатоліївна

голова циклової комісії загальноосвітніх дисциплін, викладач вищої категорії, коледж Сумського національного аграрного університету,
efremenkooksanasnay@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ТА ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ МАТЕМАТИКИ З ВИКОРИСТАННЯМ МІКРОПРОЕКТІВ

Одним із методів, що суттєво збагачує навчальний процес сучасної вищої школи, є **метод навчальних проектів**, використання якого змінює традиційний підхід до навчання.

Важливою рисою проектного підходу є **гуманізм, увага та повага до студента, спрямування зусиль не лише на навчання, а й на всебічний розвиток особистості.**

Робота за методом проектів передбачає постановку певної проблеми і наступне її розкриття, розв'язання, з обов'язковою наявністю ідеї та гіпотези розв'язування проблеми, чітким плануванням дій, розподілом (якщо розглядається групова робота) ролей, тобто наявністю завдань для кожного учасника за умов тісної взаємодії, відповідальності учасників проекту за свою частину роботи, регулярного обговорення проміжних кроків та результатів.

В **основі методу проектів** лежить розвиток пізнавальних, творчих навичок та умінь, що потребують самостійного конструювання знань та орієнтації в інформаційному просторі. Оскільки за визначенням проект є сукупністю певних дій, документів, задумів щодо створення реальних або теоретичних об'єктів, він завжди передбачає творчу діяльність [1].

На заняттях математики реалізовувався проект «Без відсотків, як без рук». Головне завдання проекту – навчити студентів застосовувати математику в реальному житті, розуміти зміст і методи математичного моделювання, будувати математичні моделі, досліджувати їх. Адже математика не існує в безповітряному просторі, математичні поняття, аксіоми, математичні теореми й теорії витікають з реальності й за мету мають дослідження світу за допомогою математичного моделювання. Під час роботи над проектом формувалися такі компетентності:

Соціальна компетенція – студенти отримували завдання соціально-трудового характеру, які вводили в нестандартну, але побутову ситуацію.

Наведу приклад формування **здоров'язберігаючої компетентності** під час роботи над проектом студентам було запропоновано дослідити графік функції: $f(x) = \frac{110(\ln x - 2)}{2}$. Повідомляю, що таким чином визначається

залежність ємності легенів людини від віку. Студенти роблять висновки, до якого віку відбувається активне формування легенів та що потрібно робити для того, щоб їх ємність була найбільшою.

В роботі над проектом значна увага приділялась розвитку **підприємницької компетентності** найкраще формувати яку в процесі

розв'язування прикладних задач, або практичних завдань . Наприклад:

Скільки коштуватиме жалюзі на одне вікно , якщо отвір вікна складає 2м 10см у висоту і 2м завширшки , вартість однієї планки розміром 1 , 5 см на 1м становить 24 грн , робота по збору виробу коштує 15 % від вартості матеріалу.

Студенти працювали як індивідуально так і в групах, результатами їх роботи стали розроблені стіннівки, презентації, що були представлені на занятті і обговорені групою зі зверненням до життєвого досвіду та відомих з математики теоретичних знань і понять. Тема проекту не виходила за рамки програми, але розглядали нетипові для стандартної програми питання, проте максимально враховували основний дидактичний принцип зв'язку теоретичних знань з життям. Вважаю, що розглянуті питання були для студентів цікавими та інформативними, оскільки науково пояснювали буденні поняття, що є невід'ємним завданням у формуванні ключових компетентностей в рамках програми нової української школи.

Після завершення роботи над проектом студенти узагальнили та удосконалили знання про відсотки, встановили взаємозв'язки між різними дисциплінами, що вивчаються.

Студенти збирали інформацію, працювали з додатковою літературою та Інтернет - ресурсами, фотографували, спілкувалися з викладачами економічних дисциплін.

Результатом дослідження першої групи стало виконання презентації, другої групи – публікації, третьої групи створення буклету.

І наостанок, хочеться зробити висновок про те, що **проект розвиває:**

- дослідницький дух студентів;
- вміння самостійно здобувати знання;
- вміння аналізувати та синтезувати накопичений матеріал;
- вміння самостійно і критично мислити та висловлювати власну думку;
- творчий підхід до завдання;
- ініціативність та наполегливість;
- толерантність та вміння працювати в команді [2].

Проектна робота стимулює студентів із різними здібностями до співпраці над метою, що є однаково важливою для всіх учасників. Ті з них, хто має порівняно низький рівень володіння математикою, можуть застосувати інші свої таланти та здібності.

Робота над проектом — практика особистісно орієнтованого навчання в процесі конкретної праці студента, на основі його вільного вибору, з урахуванням його інтересів. У свідомості студента це має такий вигляд: "Все, що я пізнаю, я знаю, для чого це мені треба і де я можу ці знання застосувати".

Для педагога — це прагнення знайти розумний баланс між академічними і прагматичними знаннями, уміннями та навичками. Таким чином, суть проектної технології — стимулювати інтерес студентів до певних проблем, що передбачають володіння визначеною сумою знань, та через проектну діяльність, яка передбачає розв'язання однієї або цілої низки проблем, показати практичне застосування надбаних знань. Від теорії до практики, гармонійно поєднуючи академічні знання з прагматичними, дотримуючи

відповідний їх баланс на кожному етапі навчання.

Сьогодні метод проектів вважається одним із перспективних видів навчання, тому що він створює умови для творчої самореалізації студентів, підвищує мотивацію для отримання знань, сприяє розвитку їхніх інтелектуальних здібностей. Студенти набувають досвіду вирішення реальних проблем з огляду на майбутнє самостійне життя, які проектують у навчанні.

Разом з тим, залучаються знання студентів не лише з однієї дисципліни, але й з різних галузей, стимулюється систематичне творче мислення, розвиток навиків дослідницької роботи.

Список використаних джерел

1. Гусь І. М. Метод проектів / І. М. Гусь, І. В. Калмикова // Управління школою. – 2015. – № 5. – с. 8–11.
2. Метод проектів: традиції, перспективи, життєві результати : практико-зорієнтований збірник / [наук. ред. І. Г. Єрмаков]. – К. : Департамент, 2013. – 500 с.

Трипольська Яна Олександрівна

викладач вищої категорії, коледж Сумського національного аграрного університету, tripol_jana_sumy@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН ПРИРОДНИЧОГО ЦИКЛУ

Реформування сучасної освіти в Україні передбачає зміни, що полягають в переорієнтації цілей і змісту освіти на «вільний розвиток людини», на творчу ініціативу, самостійність студентів, конкурентоспроможність та мобільність майбутніх фахівців.

У зв'язку з цим все більшої актуальності набувають зміни в підходах, методах та технологіях в освіті, які б відповідали її цілям і змісту. Сьогодні особливого значення набуває компетентнісний підхід, формування ключових компетенцій людини, що є перспективним напрямком в науці і практиці. Сучасне суспільство потребує виховання відповідальних, ініціативних, самостійних громадян, здатних швидко мислити і ефективно виконувати поставлені завдання в різних сферах. Таким чином, навчальний заклад повинен не лише забезпечити студента знаннями, а підготувати його до життя в сучасному світі.

Тому, вся система навчання, виховання і розвитку студента, повинна бути спрямована на те, щоб випускник навчального закладу став людиною, що вміє ставити перед собою цілі, досягати їх, спілкуватися, жити в інформаційному світі, робити обдуманий вибір і нести за нього відповідальність, вирішувати проблеми, в тому числі й нестандартні. Кожну з наведених якостей можна назвати «компетенцією», а це і передбачає впровадження компетентнісного підходу, який спрямовує освітній процес на формування і розвиток ключових компетенцій особистості.

Загальним для всіх визначень компетенцій є розуміння її як здатності

особистості справлятися з найрізноманітнішими завданнями. Компетенція - це готовність суб'єкта ефективно організувати внутрішні і зовнішні ресурси для постановки і досягнення мети. Внутрішні ресурси – це знання, вміння, навички, предметні вміння, психологічні особливості, цінності. Компетенції, в процесі засвоєння і рефлексії студента, перетворюються у компетентність, що передбачає здатність застосовувати набуті знання, уміння, навички, способи діяльності, власний досвід у нестандартних ситуаціях з метою розв'язання певних життєво важливих проблем [1].

Тому, компетентнісний підхід у реформуванні системи освіти вимагає не лише перегляду її змісту та мети, а й методів навчання. Сучасне інформаційне суспільство ставить перед всіма типами навчальних закладів завдання підготовки відповідних випускників, здатних адаптуватися до життя в цьому суспільстві. За даних обставин у сучасних педагогів з'явилося першочергове завдання – пошук нових педагогічних технологій. Велику цікавість у педагогів викликала така педагогічна технологія як метод проєктів, який, на мою думку, найкраще реалізує компетентнісний підхід у навчанні. Численні дослідження вказують на те, що після його успішного впровадження у студентів покращується мотивація до навчання та підвищується рівень досягнень.

Проектне навчання – це метод, навчаючись за яким, студенти, певний час досліджуючи і реагуючи на справжні, цікаві та складні питання, отримують потрібні знання та навички. Навчання на основі проєкту передбачає наступне:

- студенти застосовують знання та навички для вирішення проблем у реальному світі; підвищується рівень їх відповідальності за виконаний обсяг роботи; часто студенти працюють в парах або групах;
- викладач виконує роль тренера та спостерігача дослідження, проводить рефлексії;

Такий формат навчання передбачає залучення студентів до систематизації та набування знань, створення власних продуктів. Він розвиває навички критичного мислення, співпраці, спілкування, комунікабельності, міркування, синтезу та стійкості в умовах обмеженого часу та визначеної мети, цілеспрямованість, бажання досягти поставлених цілей. Навчання відбувається природним шляхом, ненав'язливо, адже ціль - не вивчити, а виконати завдання, отримати результат, що дійсно мотивує дітей.

Основними вимогами до проєктної технології є:

- наявність освітньої проблеми, складність і актуальність якої відповідає навчальним запитам і життєвим потребам студентів; дослідницький характер пошуку шляхів розв'язання проблеми; структурування діяльності відповідно до класичних етапів проєктування; моделювання умов для виявлення студентами навчальної проблеми; постановка; дослідження; пошук шляхів розв'язання; експертиза і апробація версій; конструювання підсумкового проєкту; його захист; коригування і впровадження; практичне або теоретичне значення результату діяльності й готовності до застосування (впровадження);

Навчальними завданнями та очікуваними результатами під час роботи над проектами вбачаю такі:

- Здійснювати цільовий пошук літератури, інформації в бібліотеках та мережі Інтернет. Відбирати потрібну інформацію, аналізувати її, оцінювати.
- Планувати діяльність, розбивати її на етапи.
- Ефективно використовувати комп'ютерну техніку для реалізації поставлених завдань. Застосовувати наукові методи пізнання.
- Одержані знання використовувати в повсякденному житті.

Використання методу проектів вимагає ретельної організації роботи як студентів, так і викладача. Наведемо приклад використання методу проектів при викладанні біології на першому курсі коледжу СНАУ. При вивченні теми «Організмний рівень організації життя» студентам був запропонований проект з теми: «Невидимі вбивці», який присвячений дослідженню актуального питання сьогодення про будову і життєдіяльність вірусів, найпоширеніші вірусні хвороби, що загрожують людині, шляхи і засоби профілактики, ВІЛ інфекцію як загроза існування людства. У практиці викладання біології з обраної теми ми використали інформаційні проекти, які спрямовані на збирання інформації про деякий об'єкт, явище, її аналіз, узагальнення фактів. Такі проекти потребують добре продуманої структури: мета проекту, його актуальність, методи отримання та обробка інформації; результат; презентація. Над проектом працювали студенти, які були об'єднані в три дослідницькі групи, перед кожною з яких стояла власна проблема.

Перший етап – вибір теми проекту - «Невидимі вбивці»

Ключове питання: Людини чи віруси – хто переможе?

Тематичні питання:

1. Яка будова та процеси життєдіяльності вірусів?
2. Які вірусні хвороби небезпечні для людини?
3. Чому ВІЛ загрожує людству?

Другий етап – вибір теми і визначення мети проекту.

Для роботи над проектом «Невидимі вбивці» студенти поставили перед собою таку мету:

- 1) розширити знання про неклітинні форми життя; особливості будови і життєдіяльності вірусів; їх вплив на життєдіяльність живих організмів на Землі.
- 2) стимулювати використання різноманітних методів вивчення теми: інтерв'ю, вивчення літератури, пошук інформації, виготовлення і використання наочності;
- 3) закріпити навички оформлення результатів своєї роботи та складання повідомлень за її результатами; презентувати свої дослідження.

Дисципліни, що залучаються до проекту: біологія (базова дисципліна) та основи захисту вітчизни, інформатика (допоміжна дисципліна)

Третій етап – вибір методів і матеріалів для роботи над проектом.

Методи роботи: робота з підручником; з додатковою літературою;

опитування студентів коледжу; інтерв'ю; бесіда з лікарями; пошук інформації в мережі Інтернет; виготовлення плакату-антиреклами;

Матеріали та обладнання, необхідні для виконання проекту: літературні та інформаційні джерела; маркери, ватман; малюнки, фотографії, схеми, порівняльні таблиці; комп'ютер, принтер.

Четвертий етап - робота над проектом. (Займає основний час, відведений на проект).

13

Організація роботи: робота групами. Групи три – формуються за бажанням студентів на основі психологічного сумісництва. Перша група займається дослідженням будови та особливостей життєдіяльності вірусів. Друга група – досліджує найнебезпечніші вірусні хвороби людини, способи профілактики та боротьби з ними. Третя група – з'ясовує питання чому ВІЛ інфекція загрожує існуванню людства.

Студенти збирають інформацію, користуючись різними джерелами, проводять опитування, анкетування, беруть інтерв'ю. Організовується екскурсія в Обласний центр профілактики та боротьби з ВІЛ/СНІДом, проводяться зустрічі-консультації з лікарями-інфекціоністами. Результати досліджень неодноразово обговорюються в групах та з викладачем.

Під час виконання проекту студенти вдосконалюють свої вміння спілкування, вільно висловлювати, обговорювати і аргументувати свою думку, критично мислити, слухати інших, погоджуватися чи не погоджуватися, поважати думки і погляди учасників, критикувати ідеї, а не людей (краще пропонувати, а не критикувати), не засуджувати ні себе, ні інших.

П'ятий етап – презентація проекту.

Для оформлення результатів студенти використали різні форми. Результатом дослідження першої групи стало виконання мультимедійної презентації, другої групи – публікації і буклету, третьої групи - створення веб-сайту.

Ця проектна технологія дозволяє формувати у студентів такі компетентності, як здоров'язбережувальну, інформаційно-комунікаційну, комунікативну, міжпредметну, предметну і соціальну. Як висновок зауважимо, що метод проектів дозволяє виходити за рамки навчальної програми, мотивувати вивчення предметів, закріплювати теоретичні знання на практиці, глибоко пізнавати закони природи та визначати корисну та правдиву інформацію і таким чином реалізовувати одне із завдань сучасної освіти – підготовка майбутнього фахівця до життя в сучасному світі.

Список використаних джерел

1. Козакова Н.Б. Реалізація компетентнісного підходу в навчанні // [Електронний ресурс]: <http://osvita.ua>
2. Гурьянова А.В. Компетентнісний підхід в освіті // [Електронний ресурс]: <http://osvita.ua>

Носаль Олена Миколаївна

*викладач, коледж Сумського національного аграрного університету,
nosallena23@ukr.net*

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ МІКРОПРОЕКТІВ ЯК ЗАСОБУ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ «ЗАХИСТУ ВІТЧИЗНИ»

Тенденції розвитку освітніх інститутів сучасного суспільства в цілому характеризуються прагненням актуалізувати увагу населення на проблемі збереження здоров'я.

Стан здоров'я підростаючого покоління залежить від багатьох чинників: біологічних, природно-кліматичних, екологічних тощо. Найважливішим є освітньо-культурне середовище, у якому відбувається розвиток дитини.

Однією з наріжних компетенцій особистості, на формування якої важливо зосередити увагу навчального закладу (відповідно до вимог компетентнісного підходу як методологічного підґрунтя сучасної освіти) є компетенція збереження здоров'я.

Виходячи із вище сказаного, можна зазначити, що найважливішим завданням сучасного навчального закладу, орієнтованого на підтримку підростаючого покоління та його ефективний, гармонійний розвиток, безболісний «вступ» у завтрашнє доросле життя з досить жорсткими умовами до особистості, є створення освітнього середовища, націленого на збереження здоров'я.

Навчання предмету «Захист Вітчизни» спрямоване на досягнення мети загальної середньої освіти: на розвиток і соціалізацію особистості студентів, формування у них національної самосвідомості, загальної культури, світоглядних орієнтирів, екологічного стилю мислення і поведінки, творчих здібностей, дослідницьких і життєзабезпечувальних навичок, здатності до саморозвитку й самонавчання в умовах глобальних змін і викликів.

Науковцями і практиками визнано, що отримання знань, формування вмінь і навичок, розвиток особистісних якостей студентів, набуття певних компетентностей є найефективнішими, якщо в освітньому процесі використовують інтерактивні форми і методи.

Одним із методів, що суттєво збагачує навчальний процес сучасної вищої школи, є метод навчальних проектів, використання якого змінює традиційний підхід до навчання.

В основі методу проектів лежить розвиток пізнавальних, творчих навичок та умінь, що потребують самостійного конструювання знань та орієнтації в інформаційному просторі. Оскільки за визначенням проект є сукупністю певних дій, документів, задумів щодо створення реальних або теоретичних об'єктів, він завжди передбачає творчу діяльність.

Важливою рисою проектного підходу є гуманізм, увага та повага до студента, спрямування зусиль не лише на навчання, а й на всебічний розвиток особистості.

Застосування методу проектів при вивченні дисципліни «Захист Вітчизни» підвищує рівень навчального процесу, вирішує проблеми часткової

відсутності навчально-матеріальної бази, спеціальної та методичної літератури.

Метод проектів надає можливості залучити кожного студента в активний пізнавальний процес. Причому це не процес пасивного оволодіння знаннями, а активної пізнавальної діяльності кожного студента, застосування на практиці цих знань та чіткого усвідомлення де, яким чином і для яких цілей ці знання можуть бути застосовані. Це можливість працювати разом, у співробітництві при розв'язанні різноманітних проблем, виявляючи при цьому визначені комунікативні вміння, можливість широкого спілкування однолітків.

Найчастіше теми проектів з предмету «Захист Вітчизни» стосуються конкретного практичного питання, що є актуальним для реального життя.

Проектна діяльність завжди припускає розв'язання якоїсь проблеми, яка передбачає з одного боку, використання різноманітних методів, засобів навчання, а з другого, інтегрування знань, умінь з різних галузей науки, техніки, технології, творчих областей.

Пошукова робота як вид діяльності розвиває пізнавальний інтерес до предмета, самостійне усвідомлене сприйняття дійсності, критично-оцінювальне ставлення до неї, формує міцні глибокі знання, науковий світогляд і, що дуже важливо, забезпечує високий рівень навченості студентів. А це, у свою чергу, сприяє формуванню вільної, мислячої, активної особистості, так потрібної нашому суспільству.

На мою думку, будь-який проект вартий позитивної оцінки, бо студент працює самостійно, набуває навички проведення навчального дослідження, може оцінити чи відповідає отриманий результат прикладним зусиллям, чи можна було б піти іншим, найбільш зручним шляхом. А людина, яка може зробити самоаналіз, почуває себе успішною у житті.

Очікуваний результат проектного навчання з дисципліни «Захист Вітчизни»:

- глобальний (забезпечення фізичного, психічного та духовного здоров'я підростаючого покоління);
- дидактичний (озброєння учасників навчально-виховного процесу необхідними знаннями в галузі охорони здоров'я, прищеплення їм умінь, навичок і звичок, що сприяють попередженню травматизму, забезпечують збереження здоров'я, працездатності й довголіття);
- методичний (озброєння студентів знаннями фізичних основ процесів життєдіяльності людини та її гігієни, інформацією про негайну долікарську допомогу і самодопомогу, санітарно-епідемічними знаннями, включаючи принципи та організацію системи охорони здоров'я в Україні, епідеміологію інфекційних та венеричних хвороб);
- інтегрований (формування стійкої мотивації на збереження і зміцнення здоров'я, реалізація і практичне використання навичок здорового способу життя).

Отже, використання мікропроектів під час вивчення окремих тем курсу предмету «Захист Вітчизни» підтвердила ефективність цієї інноваційної

педагогічної технології в розвитку предметних та громадянських компетенцій студентів.

Гадаю, що для сучасного навчального закладу проектний метод навчання – це унікальна можливість зробити освітній процес якісним і цікавим.

Список використаних джерел

1. Бондар С.П. Перспективні педагогічні технології в шкільній освіті Рівне.Тетіс, 2013. С. 200
2. Дятко Г., Яремко О. Основи проектної діяльності навчально-виховного процесу. Дрогобич, 2015. С. 30
3. Гуревич Р. С. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях. Вінниця: ДОВ Вінниця, 2014. С. 366

Костян Світлана Василівна

викладач вищої категорії, коледж Сумського Національного аграрного університету, koledgsnau@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ШЛЯХОМ МІКРОПРОЕКТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

Компетентнісний підхід — спрямованість навчально-виховного процесу на досягнення результатів, якими є такі ієрархічно підпорядковані компетентності студентів, як ключова, загальнопредметна і предметна. У вищій освіті та професійній підготовці виділяють загальні та професійні компетенції.

За такого підходу формуються вимоги до компетентностей, а також, критерії та методи їх об'єктивного оцінювання. Зроблено висновок, що основні вимоги до компетенцій полягають у наступному:

- компетенції повинні формуватися просто й однозначно розумітися всіма зацікавленими особами (студентами, викладачами, співробітниками органів управління й нагляду), а також роботодавцями;
- компетенції повинні бути діагностичними, і для їхньої діагностування може використовуватися кваліметричний інструментарій (традиційний і/або знову розроблений набір вимірювальних засобів), що дозволяє ранжувати ступінь їхнього досягнення у вигляді бальної оцінки;
- набір компетенцій повинен бути мінімізований за ознаками достатності досягнення інтегральної мети освіти й завдань професійної діяльності, визначених стандартом;
- повинна забезпечуватися відсутність повторів основної частини компетенції у вигляді різних формулювань у різних компетентнісних групах;
- так само повинна забезпечуватися відсутність повторів формулювань компетенцій у стандартах різного рівня (бакалаврата, магістратури);
- стиль і термінологія формулювань повинні бути однаковими для всіх стандартів (наприклад: «здатний, готовий, володіє» тощо);

- необхідно дотримуватися угруповання компетенцій на наступні види: соціально-особистісні, загальнонаукові, інструментальні, професійні (підрозділяються на загальні та спеціалізовані).

Сучасне суспільство вимагає виховання самостійних, ініціативних, відповідальних громадян, здатних ефективно взаємодіяти у виконанні соціальних, виробничих і економічних завдань. Виконання цих завдань потребує розвитку особистісних якостей і творчих здібностей людини, умінь самостійно здобувати нові знання та розв'язувати проблеми, орієнтуватися в житті суспільства. Саме ці пріоритети лежать в основі реформування сучасної загальноосвітньої школи, головне завдання якої – підготувати компетентну особистість, здатну знаходити правильні рішення у конкретних навчальних, життєвих, а в майбутньому і професійних ситуаціях. Тому актуальним завданням сучасної школи є реалізація компетентнісного підходу в навчанні, який передбачає спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток ключових компетенцій особистості. Результатом такого процесу має бути сформованість загальної компетентності людини, яка включає сукупність ключових компетенцій і є інтегрованою характеристикою особистості.

Зазначимо, що компетенція і компетентність – два різних поняття. *Компетенція* — це суспільна норма, вимога, яка включає знання, уміння, навички, способи діяльності, певний досвід. Компетенція сама по собі не є характеристикою особистості. Нею вона стає в процесі засвоєння і рефлексії студента, перетворюючись у компетентність.

Компетентність – це здатність застосовувати набуті знання, вміння, навички, способи діяльності, власний досвід у нестандартних ситуаціях з метою розв'язання певних життєво важливих проблем. Компетентність є особистісним утворенням, яке проявляється в процесі активних самостійних дій людини.

На порозі XXI століття закономірно постає питання про нову школу, яка створила б умови для повноцінного фізичного, психічного, соціального та духовного розвитку дитини і плекала людину, здатну будувати демократичну державу.

Сучасна школа повинна допомогти студентам відчувати себе впевненими на ринку праці, вміти адаптуватися до соціальних змін і криз у суспільстві, бути психологічно стійкими, розвивати здатність до самоорганізації.

Це вимагає пошуку нових форм організації навчально-виховного процесу, які дозволили б:

- забезпечити високий інструментальний рівень знань випускників, уміння самостійно набувати і застосовувати їх на практиці;
- розвивати кожного студента як творчу особистість, здатну до практичної роботи;
- залучати кожного студента до активної пізнавальної діяльності;
- формувати навички пізнавальної і дослідницької діяльності, розвивати критичне мислення;

- формувати в студентів цілісну картину світу;
- грамотно працювати з інформацією і т. д.

Одним із методів, який суттєво збагачує навчальний процес школи, є метод навчальних проектів. Використання цього методу змінює традиційний підхід студентів до навчання.

Метод проектів (від грецької — шлях дослідження) — це система навчання, у процесі якої студенти здобувають знання шляхом планування і виконання практичних завдань (проектів), які поступово ускладнюються.

Метод проектів — спосіб, що дає змогу ефективно спланувати дослідження, конструкторську розробку, управління і т. ін. для того, щоб досягти результату в оптимальний спосіб. Для успішної реалізації здійснюється практична діяльність, що припускає досягнення поставленої мети. Проект реалізації дослідження не є проектом, а залишається дослідженням, зокрема організованим проектним методом.

Метод проектів заснований на:

- 1) розвитку пізнавальних умінь і навичок студентів;
- 2) умінні орієнтуватися в інформаційному просторі;
- 3) умінні самостійно конструювати свої знання;
- 4) уміння критично мислити

Проект з географії

“Федеративна республіка Німеччина”

Мета: дати економіко-географічну характеристику Німеччини; розвивати основні життєві компетентності; сприяти вихованню толерантного ставлення до інших народів.

Обладнання: підручники, атласи, політична карта світу, фізична карта світу, проектор.

Тип заняття: вивчення нового матеріалу.

Форма проведення: заняття – проект.

Етапи роботи над проектом

Підготовчий етап

1. Визначення теми й цілей проекту.
2. Формування творчих груп.
3. Проведення інструктажів .

Планування роботи

1. Визначення шляхів виконання завдань, підбору та пошуку інформації .
2. Розподіл завдань по групах, обговорення можливих методів дослідження, творчих розв’язань.
3. Установлення критеріїв оцінювання результатів і процесу.

I. Організаційний момент.

Група заздалегідь поділена на 3 групи, які тримали в попереджальне завдання.

II. Перевірка домашнього завдання.

«Картографічний практикум»

Які країни входять у регіон Західна Європа ?

Тестування

III. Мотивація.

Прийом «Візитна картка».

Самостійна робота учасників проекту.

1 група :

Підбір інформації та створення візитної картки Німеччини, роблять повідомлення, за якими група повинна відгадати країну, про яку піде мова на занятті.

Результати тестування (перевірку за ключем проводили студенти експертної групи).

Виступ – презентація 2-ї групи, яка готувалась заздалегідь:

Підготовка інформації щодо економіко-географічної характеристики Німеччини за планом:

- Інформаційна сторінка
- Особливості географічного положення
- Природно-ресурсний потенціал країни
- Галузі спеціалізації промисловості (структурні зміни в промисловості Німеччини)
- Сільське господарство
- Транспорт
- Зовнішньоекономічні зв'язки

Тема : «Історія Німеччини»

3 –я група:

Збір інформації та створення презентації щодо культурної та наукової спадщини Німеччини (розповідь про Людвіга ван Бетховена під звуки «5-ї симфонії», невеличкі повідомлення про німців, які зробили неабиякий внесок у розвиток науки – Кольбе А.В., Кекуле Ф., Нернст В. та інш., підготовка презентації з демонстрацією шедеврів архітектури.

3. Закріплення. Робота в групах.

3 групи отримують по 4 запитання.

4. Підсумки

Вправа «5 речень» – що нового взнали на занятті ?

Проблемне питання: чому країна, яка розв'язала найбільшу кількість війн в історії людства і перебувала в руїнах після останньої, вийшла і утримує провідні позиції в світовій економіці ?

5. Домашнє завдання.

Творче завдання: скласти кросворд чи чайнворд «Німеччина» або рекламний проспект «Подорож Німеччиною»

Передбачений результат: після виконання проекту студенти зможуть давати економіко-географічну характеристику Німеччини, пояснювати причини високих темпів економічного розвитку країни, творчо використовувати інтегровані знання, толерантно ставитись до інших культур і релігій, уникати насильницьких методів вирішення конфліктів, вдосконалити навички групової роботи для створення та захисту творчих проектів та комп'ютерних

презентацій. Захист проекту

Метод проектів є однією з інноваційних педагогічних технологій, що відповідає вимогам Національної доктрини розвитку освіти щодо переходу до нового типу гуманістично-інноваційної освіти, коли увага переноситься на процес набуття школярами знань, умінь, навичок, життєвого досвіду, які трансформуються в компетенції.

На основі отриманих результатів роботи можна зробити висновок, що метод проектів дійсно є засобом ефективного та якісного навчання.

Метод проектів дає змогу студентам піднятися на вищий рівень розвитку і повірити у свої можливості.

Список використаних джерел

1. Байбара Т. М. Компетентнісний підхід в початковій освіті: теоретичні засади / Т. М. Байбара // Початкова школа. — 2010. - №8.
2. Бібік Н. М. Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти / Н. М. Бібік // Науковий часопис НПУ ім. Михайла Драгоманова. — серія 17 (вип. 17). - 2010.
3. Васильев В. Проектно-исследовательская технология: развитие мотивации // Народное образование.— 2000.— № 9.

Старинський Олександр Миколайович

викладач вищої категорії, викладач-методист, керівник фізичного виховання; коледж Сумського національного аграрного університету,
koledgsnau@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Пріоритетним напрямком роботи кожного закладу освіти є підвищення якості через використання інноваційних технологій на заняттях і позанавчальних заходах. Тому сучасний педагог повинен досконало володіти знаннями в області цих технологій і успішно застосовувати їх на своїх заняттях. Викладач, використовуючи сучасні технології, може удосконалювати не лише фізичні якості, а також розвивати творчий потенціал студентів.

Викладачам фізичної культури близькі фізкультурно-оздоровчі технології. Вони спрямовані на фізичний розвиток студентів. До них відносяться: гартування, тренування сили, витривалості, швидкості, гнучкості і інших якостей, що відрізняють здорову, треновану людину від фізично слабкої.

За характером дії розрізняють наступні:

- **стимулюючі** дозволяють активізувати власні сили організму, використовувати його ресурси для виходу з небажаного стану. Прикладами можуть бути – температурне гартування, фізичні навантаження;
- **захисно-профілактичні** полягають у виконанні санітарно-гігієнічних норм і вимог. Обмеження граничного навантаження, що виключає

перевтому. Використання страхувальних засобів і захисних пристосувань в спортзалах, що виключають травматизм;

- **компенсаторно-нейтралізуючі** - це фізкультхвилинки, фізкультпаузи, які в якійсь мірі нейтралізують несприятливу дію статичності занять;

- **інформаційно-навчальні** технології забезпечують рівень письменності, необхідний для ефективної турботи про здоров'я.

Для досягнення цілей названих технологій застосовуються наступні групи засобів:

- **засоби рухової спрямованості** фізичні вправи (фізкультхвилинки і рухливі зміни; емоційні розрядки і хвилинки «спокою», гімнастика (оздоровча, пальчикова, що коригує, для дихання - профілактики простудних захворювань, для бадьорості); лікувальна фізкультура, рухливі ігри; спеціально організована рухова активність (заняття оздоровчою фізкультурою, своєчасний розвиток основ рухових навиків); масаж, самомасаж; психогімнастика та інші;

- **оздоровчі сили природи** (проведення занять на свіжому повітрі);

- **гігієнічні чинники** (виконання санітарно-гігієнічних вимог; особиста і суспільна гігієна (чистота тіла, чистота місць занять, повітря і так далі); провітрювання і вологе прибирання приміщень; дотримання загального режиму рухової активності, режиму харчування і сну;

- навчання молоді елементарним прийомам здорового способу життя, простим навикам надання першої медичної допомоги при порізах, саднах, опіках, укусах); обмеження граничного рівня навчального навантаження, щоб уникнути перевтоми).

Однією з головних вимог до використання перерахованих вище засобів є їх системне і комплексне вживання у вигляді занять з використанням профілактичних методик.

Практика показує, вживання **ігрових технологій** з врахуванням вікових особливостей не втрачає актуальності. Кожному віку відповідає свій набір ігор, хоча бувають і виключення. Ігрова технологія є унікальною формою вчення, яка дозволяє зробити звичайне заняття цікавим і насиченим.

Використання ігрових форм занять веде до підвищення творчого потенціалу студентів і до глибшого, осмисленого і швидкого засвоєння матеріалу. Ігрові форми роботи в освітньому процесі можуть нести ряд функцій:

- навчальна;
- виховна;
- коректувально-розвивальна;
- психотехнічна;
- комунікативна;
- розважальна;
- релаксаційна.

Зараз зрозуміло, що ігри необхідні для забезпечення гармонійного поєднання розумових, фізичних і емоційних навантажень, загального

комфортного стану.

У ході модернізації освіти, одним з основних завдань у викладанні дисципліни «Фізична культура» стає освоєння знань про фізичну культуру і спорт, їх історію і сучасний розвиток, роль у формуванні здорового способу життя.

Позбавлення студентів необхідної рухової активності на користь вивчення теорії, або вивчення теоретичної частини побіжно, не акцентуючи на цьому великої уваги, примушує викладача шукати нові стратегії у викладанні саме теоретичної частини фізичної культури.

Практика показує, що найбільш раціональним є впровадження **методу проектів**. Це дозволяє вирішувати відразу декілька завдань:

- розвиток особових компетентностей студентів;
- інтегрованість процесу навчання;
- заощадження часу на самому занятті.

Складаючи проект, він перетворюється з об'єкту в суб'єкт навчання, самотійно вчиться і активно впливає на вміст власної освіти. Така робота дає можливість усвідомити, що заняття фізичної культури розвивають не лише фізично, але й інтелектуально.

Проектна діяльність – це створення проблемних ситуацій, активізація пізнавальної діяльності у пошуку і вирішенні складних питань, що вимагають актуалізації знань, побудови гіпотез. Метод проектів завжди орієнтований на самотійну діяльність студентів (індивідуальну, парну, групову), яку вони виконують у відведений для цієї роботи час (від декількох хвилин заняття до декількох тижнів, а інколи і місяців).

Види проектів різноманітні. Виділяють чотири основні категорії:

- інформаційний і дослідницький проект;
- оглядовий проект;
- продукційний проект;
- проекти інсценування.

Проекти на заняттях фізкультури - це проекти з дослідження впливів фізичної культури на організм людини, з дослідження історії спорту, підготовці і проведенню змагань і спортивних свят і так далі. Вживання технології проектного навчання зробить освітній процес більш захопливим для студентів: самотійний збір матеріалу з теми, теоретичне обґрунтування необхідності виконання того або іншого комплексу фізичних вправ або опанування тих або інших фізичних умінь і навиків для власного вдосконалення, виховання вольових якостей. У студентів при розробці власного проекту формуватимуться основи знань у вживанні всіляких методик підтримки здоров'я і фізичного вдосконалення. Інформація, самотійно здобута студентами для власних проектів, дозволить усвідомити життєву необхідність рухових умінь, що набувають на заняттях.

Сьогодні в коледжі, як і в освіті взагалі, значне місце приділяється впровадженню в освітній процес інноваційних технологій. Результат залежить від самого викладача, його професіоналізму, творчості й майстерності, і безперечно – бажання впроваджувати цей напрямок, формувати в студентів

свідоме ставлення до свого здоров'я.

Список використаних джерел

1. Використання інноваційних технологій на заняттях фізичної культури
https://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/48360/
2. Здоровим бути здорово
fizkulturamo.at.ua/publ/robota_mo/vistupi_na_mo
3. Крошка С.А. Інтерактивні методи навчання студентів у процесі фізичного виховання//XIV Міжнародна наукова конференція ADVANCED TECHNOLOGIES OF SCIENCE AND EDUCATION, 21.04.2018

Чирва Наталія Іванівна

*викладач другої категорії, коледж Сумського національного
університету, natchir1981@gmail.com*

АДАПТИВНЕ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИКИ

Сучасна вища школа повинна допомогти студентам відчувати себе впевненими на ринку праці, вміти адаптуватися до соціальних змін і криз у суспільстві, бути психологічно стійкими, розвивати здатність до самоорганізації. Використання систем дистанційного навчання призводить до широко використання методів індивідуалізації навчання. Однак ефективність таких систем навчання у великій мірі залежить від адаптивних можливостей навчального процесу з урахуванням психологічних особливостей студентів та предметної галузі. Тому розробка адаптивних моделей навчання, зокрема, фізиці, є актуальною науково-методичною проблемою. Це вимагає пошуку нових форм організації навчально-виховного процесу, які дозволять:

- забезпечити високий інструментальний рівень знань студентів, уміння самостійно набувати і застосовувати їх на практиці;
- розвивати кожного студента як творчу особистість, здатну до практичної роботи;
- залучати кожного студента до активної пізнавальної діяльності;
- формувати навички пізнавальної і дослідницької діяльності, розвивати критичне мислення;
- формувати в студентів цілісну картину світу
- спілкуватися з однолітками інших міст і навіть країн;
- грамотно працювати з інформацією і т. д.

Проблематика адаптивного навчання в сучасній педагогіці актуалізується у зв'язку з розвитком новітніх інформаційних технологій, передовсім світової мережі Інтернет з практично невичерпними ресурсами культурно-освітнього характеру. Сучасне адаптивне навчання й виховання сприяє успішному подоланню прогалин в індивідуальній підготовці студентів, зокрема шляхом застосування технологій проблемного поточного й

підсумкового тестування, а також персоналізації програмно-навчального матеріалу [1].

Перевірені практикою технології західної методичної науки використовуються нашими коледжами, переробляються і оформляються у вигляді нових технологій. Так, все більше викладачів у коледжах України цікавляться і використовують проектну діяльність студентів. Ідея включення проектної діяльності в освітній процес була запропонована американським педагогом і філософом Джоном Дьюї більше століття тому. Визначення суті проектування як педагогічного явища є досить складним, бо надзвичайно складними і багатоцінними є система проектування і сам педагогічний процес. Саме слово "проект" у перекладі з латинської мови означає "кинутий уперед, задум, план" тощо. Проектування - особливий тип інтелектуальної діяльності, відмінною особливістю якої є перспективна орієнтація, практично спрямоване дослідження, осмислення самостійно добутої інформації здійснюється через призму особистого відношення до неї і оцінку результатів в кінцевому продукті.

Метод проектів - педагогічна технологія, зорієнтована не на інтеграцію фактичних знань, а на їх застосування і набуття нових (часто шляхом самоосвіти). Найскладнішим для впровадження у навчальний процес дослідницьких проектів є організація цієї діяльності, а особливо підготовчий етап. Однак, на сьогодні метод проектів вважається одним із перспективних видів навчання, тому що він створює умови для творчої самореалізації студентів, підвищує мотивацію для отримання знань, сприяє розвитку їхніх інтелектуальних здібностей. Студенти набувають досвіду вирішення реальних проблем з огляду на майбутнє самостійне життя, які проектують у навчанні.

Комп'ютеризація сучасної освіти дозволяє зменшити непродуктивні витрати живої праці викладачів і перемістити питому вагу у сферу позааудиторної самостійної роботи студентів, зокрема технізованими засобами дистанційного навчання із застосуванням комп'ютерних навчальних і контролюючих програм. Так комп'ютерно-орієнтоване освітнє середовище дозволяє адаптувати навчальний процес відповідно до здібностей студентів, суттєво трансформуючи його. У процесі підготовки студентами мікропроектів на заняттях з фізики пропонуємо широко використовувати електронні презентації, оскільки практично всі засоби навчання, окрім фізичного експерименту, можуть замінити слайди презентації. Відеофільм може бути використаний і як самостійний засіб навчання, і як частина презентації. Разом з тим, в електронній презентації зростудентише використовувати невеликі відеофрагменти. Використовувати таблиці і схеми потрібно у невеликій кількості, переважно у вигляді плакатів, оскільки увага студентів сконцентована на даних об'єктах. Різні прийоми роботи з презентаціями допомагають реалізувати в ході заняття пояснювально-ілюстративний метод навчання (який є одним з найбільш економних способів передачі знань), репродуктивний метод, метод проблемного викладу навчального матеріалу, та ін. Такі ж методи, як евристичний (частково-пошуковий) та дослідницький, реалізувати за допомогою готових презентацій складно. Саме тому, вважаємо,

важливою формою реалізації дослідницького методу при вивченні фізики є створення студентами навчальних мікро-проектів у вигляді електронних презентацій. Можна запропонувати студентам приблизно такі правила: 2-3 фотографії або малюнки на слайді, мінімальний текст на слайдах, основний текст, але також невеликого об'єму – в коментарі. Оформлення можна залишити на розсуд студента. При виконанні таких завдань студенти освоюють роботу з комп'ютером, причому в одній з найпоширеніших зараз програм – Power Point, вчаться вибирати головне, стисло виражати свою думку.

Список використаних джерел

1. Чернякова И.Л. Индивидуализация обучения как инновационная идея современной педагогики: историко-культурный контекст // Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского. – 2009. – № 4. – С.18-23.
2. Weiss D.J. Computerized Adaptive Testing for Effective and Efficient Measurement in Counseling and Education / D.J. Weiss // Measurement and Evaluation in Counseling and Development. – July 2004. – Vol. 37. — Pp. 70-84.

Шабалдас Тетяна Миколаївна

заступник директора з виховної роботи, викладач вищої категорії, коледж Сумського національного аграрного університету, tanyakoledg@gmail.com

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ НА ЗАНЯТТЯХ МАТЕМАТИКИ

Сучасне суспільство характеризується активними соціально-економічними перетвореннями, що, в свою чергу, обумовлює необхідність модернізації системи фахової передвищої освіти.

Проектне навчання дедалі більше набирає обертів, оскільки є ефективним і актуальним підходом до викладання та навчання. Численні дослідження вказують на те, що після його успішного впровадження у студентів покращується мотивація до навчання та підвищується рівень досягнень. Це метод, навчаючись за яким, студенти, певний час досліджуючи і реагуючи на справжні, цікаві та складні питання, отримують потрібні знання та навички.

Питання організації навчання за методом проектів мають давню традицію та розглядалися у працях вітчизняних та зарубіжних вчених: Дьюї, У.Х. Кіппатрика, які є засновниками цього методу; у сучасній педагогічній науці теорії та практиці використанню проектного методу присвячені роботи Т.І. Шамової, Є.М. Павлютенкова. У вітчизняній педагогіці проектний метод пов'язували з розвитком особистості, підготовкою людини до життя.

В основі методу проектів лежить дидактичний принцип прагматичної педагогіки «навчання через дію», сформульований у другій половині ХІХ століття у США. Саме тому проектне навчання – це система навчання, за якої студенти здобувають знання, вміння і навички, а також компетенції в процесі конструювання, планування і виконання практичних завдань, які поступово ускладнюються.

Такий формат навчання передбачає залучення студентів до систематизації та набування знань, **створення власних продуктів**. Він розвиває навички критичного мислення, співпраці, спілкування, міркування, синтезу та стійкості в умовах обмеженого часу та визначеної мети.

Оскільки навчання – це соціальна активність, яка відбувається в межах академічних груп, культури та минулого досвіду, через проектне навчання студенти мають можливість використовувати не лише знання з навчальних дисциплін, а й **вчитися вести перемовини, ухвалювати спільні рішення, нести відповідальність** відповідно до ролі в навчальній команді й разом інтерпретувати результати своєї діяльності.

Це також дає можливість викладачу побачити студентів у новому світлі, допомагати їм розвивати вроджені здібності. Крім того, **часто проектне навчання реалізується через міждисциплінарні зв'язки, що виходять за межі програми однієї конкретної дисципліни**. Це значно розширює можливості викладача і сприяє креативності, а студенти часто отримують завдання, у процесі вирішення яких формуються практичні навички, непередбачені в теоретичній частині навчального процесу.

Робота над проектом передбачає застосування формули «п'ять П»:

Розглянемо ці складові.

1. *Визначення проблеми*. Робота над проектом завжди спрямована на вирішення конкретної проблеми. Немає проблеми - немає діяльності. Метод проектів можна використовувати в навчальному процесі для вирішення різних невеликих проблемних завдань у межах одного-двох занять (міні- проекти або короткострокові проекти). У цьому випадку тема проекту пов'язана з темою заняття або застосуванням даної теми у різних життєвих ситуаціях. Проте найбільш прийнятними є середньострокові проекти, які в основному виконуються у позаурочній діяльності. Дані проекти спрямовані на застосування знань з математики в майбутній професійній або практичній діяльності.

2. Наступним кроком є *планування*. В ході розгляду і обговорення проекту виробляється план спільних дій студента і викладача. Створюється банк ідей та пропозицій. Викладач допомагає в постановці мети, коригує роботу, але ні в якому разі не нав'язує студенту своє бачення вирішення завдання. Учасники проекту розподіляються у команди від 5 до 7 чоловік в залежності від загальної кількості. Кожний учасник команди виконує певну роль: наприклад, генератор ідей, дизайнер, критик, оратор, та інше.

3. *Пошук інформації* - обов'язкова умова кожного проекту. Велику підтримку в цьому надають Інтернет ресурси. Знайдена інформація обробляється, осмислюється, після спільного обговорення вибирається базовий варіант. Викладач на цьому етапі коригує послідовність технологічних операцій у кожній роботі.

4. Виконання проекту передбачає *створення певного продукту*. Студенти, вибравши необхідні технології для створення своєї роботи на комп'ютері, уточнюють, аналізують зібрану інформацію, формулюють висновки. Викладач виступає в ролі наукового консультанта. Результати виконаних проектів повинні бути, що називається, «відчутними». Залежно від місця, де застосовується метод, можуть бути і різні продукти: у сфері професійної освіти це, як правило, прикладні проекти, які пов'язані з застосуванням математичного апарату в повсякденному житті. Якщо це теоретична проблема, то конкретне її рішення, якщо практична - конкретний результат, готовий до використання (на занятті, в реальному житті). Наприклад: розрахунок мінімальної кількості необхідних будівельних матеріалів і їх вартості, які використовує сім'я для ремонту в квартирі; розрахунок погашення банківського кредиту та інші.

5. Обов'язковим завершальним етапом є *презентація результатів* - представлення готового продукту, яка проводиться у формі конкурсу, виставки, презентації. При захисті студенти демонструють і коментують глибину розробки поставленої проблеми, її актуальність, пояснюють отриманий результат, розвиваючи при цьому свої ораторські здібності. Кожен проект оцінюється усіма учасниками занять. Студенти з цікавістю дивляться роботи інших та з допомогою викладача вчаться оцінювати їх. Обчислюється середній бал за кожен проект і виставляється оцінка в залежності від кількості набраних балів.

Наведемо приклад проекту «Будинок для моєї родини», реалізований з групою студентів, які навчалися за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» при вивченні теми «Площі поверхонь та об'єми геометричних тіл».

У ході проектної діяльності разом зі студентами були визначені мета та задачі проекту:

- практичне застосування понять «площа поверхні», «об'єм» геометричних тіл;
- виконання математичних розрахунків площ поверхонь, об'ємів;
- виконання графічних робіт;
- розвиток пізнавальної діяльності; розвиток просторової уяви; розвиток навичок логічного та абстрактного мислення; розвиток умінь шукати та обробляти інформацію;
- підвищення інтересу до дисципліни «Математика», засноване на практичному застосуванні методів її у повсякденному житті;
- виховання комунікативних навичок співпраці з дорослими та ровесниками;
- уміння презентувати свою діяльність.

Робота над проектом здійснювалась як на занятті, так і в позааудиторний час. Занурення в проект, постановка цілей і завдань розроблялися на вступному занятті з теми, а захист проекту проходив на одному із завершальних занять - «Систематизація і узагальнення знань з теми «Площі поверхонь і об'єми геометричних тіл».

Важливою передумовою організації проектної діяльності є вибір теми. У

нашому випадку тема проекту виникла у процесі обговорення актуальної проблеми: потреби і можливості сім'ї у сучасному житті. Студенти висловлювали свої думки та пропозиції, підсумком дискусії стало визначення мети проекту: зробити затишний будинок для дружної сім'ї, виходячи з її бюджету.

На наступному етапі студенти розбилися на три групи по 7 чоловік. Кожна група вибрала свій напрямок роботи.

1 група - Побудова затишного будинку.

2 група – Оздоблювальні роботи (поклейка шпалер, стінові роботи).

3 група – Благоустрій прибудинкової території (клумба, пісочниця).

Роль викладача полягала в організації діяльності студентів, проведенні консультацій, допомозі в пошуку, аналізі та відборі інформації.

Вивчаючи на заняттях формули, необхідних для обчислень, студенти приступили до технологічного етапу - були сформульовані завдання для кожної групи, які передбачали не тільки розрахунок площ поверхонь та об'ємів, але і визначення витрат на вартість будівельних матеріалів, опрацювання інформації про властивості та якість будівельних матеріалів, ознайомлення з сучасними технологіями в будівництві і ремонтних роботах, порівняння вартості та співвідношення ціни і якості матеріалів. Таким чином, всі види діяльності під час підготовки проекту були спрямовані на розширення кругозору студентів та набуття досвіду щодо практичного застосування математики у житті.

Наведемо приклади задач, які склали та розв'язали студенти:

1. Обчислити вартість і кількість шпалер та ламінату для вітальні. Площа вітальні $27,4 \text{ м}^2$. Висота кімнати $3,6 \text{ м}$, довжина 6 м . Площа вікон і дверей становить $9,5\%$ від площі стін.
2. Кухня має розміри: довжина 4 м , ширина 3 м , висота $3,6 \text{ м}$. Робоча стіна - кахель, в кухні 2 вікна розміром $1 \times 1,5 \text{ м}$, двері $1,2 \times 2,3 \text{ м}$, інші стіни - шпалери. Підлога: робоча зона - кахель, решта - лінолеум. Розрахувати кількість і вартість матеріалів.
3. Розрахувати кількість і вартість шпалер, з урахуванням використання фотошпалер для наступних розмірів кімнати $4 \times 3 \times 3,6 \text{ м}$. Двері $1,2 \times 2,3 \text{ м}$, вікно $1,5 \times 1,5 \text{ м}$. Розрахувати вартість лінолеуму для кімнати.
4. Розрахувати вартість і кількість шпалер для дитячої кімнати, якщо $H=3,6 \text{ м}$, $D=4,40 \text{ м}$, $L=3 \text{ м}$. Площа вікна та дверей складає $10,5\%$ від площі стін.
5. Знайти масу і вартість ґрунту для трирівневої шестикутної клумби. Ребра основ $0,25 \text{ м}$, $0,5 \text{ м}$, $0,75 \text{ м}$, висота рівня $0,2 \text{ м}$. Густина ґрунту $1200 \frac{\text{кг}}{\text{м}^3}$.
6. Знайти масу і вартість піску для квадратної пісочниці зі стороною $1,2 \text{ м}$, висота пісочниці $0,3 \text{ м}$. Густина піску $1300 \frac{\text{кг}}{\text{м}^3}$.

Таким чином, застосування методу проектів при вивченні математики дозволяє підвищувати математичну грамотність і розвивати продуктивне математичне мислення: вміння читати та інтерпретувати кількісну

інформацію, подану в різній формі; уміння працювати з формулами, виконувати дії на множині дійсних чисел, оперувати відсотками; переходити від одних одиниць вимірювання до інших. Також не можна недооцінювати і виховну мету роботи над проектом: якщо студент зможе впоратися з роботою над навчальним проектом, можна сподіватися, що в справжньому дорослому житті він виявиться більш пристосованим - зуміє планувати власну діяльність, орієнтуватися в різноманітних ситуаціях, спільно працювати з різними людьми.

Отже, дидактична цінність методу проектів полягає у використанні самостійної проектної діяльності студентів як основного засобу їх професійного розвитку.

Суспільству сьогодні потрібні не лише бездоганні виконавці, а інтелектуально розвинуті, творчо обдаровані особистості, які здатні робити відкриття. Що для цього потрібно? - Творчо мислити. Оскільки не кожна дитина має творчі здібності від народження, то над їх розвитком, формуванням повинен працювати викладач.

Німецький психолог Фромм говорив, що «...творчість – це здатність дивувати і пізнавати, вміти знаходити рішення в нестандартних ситуаціях...». Традиційне навчання дає людині знання, завдяки яким вона зуміє знайти вихід із ситуації на основі минулого; інтерактивне навчання дає людині знання й досвід, що дозволяє їй справлятися із сьогоденням [5].

Наступний проект «Комп'ютерні ігри: за і проти» демонструє тісні між предметні зв'язки дисциплін математика та інформатика.

Завдання групам:

1 група – Історія виникнення теорії ймовірностей (провести паралелі між теорією ймовірностей та сучасними іграми). Результат оформити у вигляді презентації.

2 група – Провести соціологічне дослідження «Підлітки і сучасні медіа засоби» (провести дослідження впливу комп'ютерних ігор на здоров'я молоді). Результати оформити у вигляді буклету «Сучасна молодь: віртуальне життя».

3 група – Провести дослідження «Користь комп'ютерних ігор» (історія ігор дитячі ігри для розвитку логічного мислення)

Отже, метод проектів має великі педагогічно-психологічні можливості. Під час виконання проектів вирішуються освітні, розвивальні й виховні завдання:

- підвищення мотивації в отриманні додаткових знань;
- вивчення методів наукового пізнання, здатність до рефлексії та інтерпретації результатів;
- розвиток дослідницьких і творчих якостей особистості;
- формування комунікативних компетентностей, базового алгоритму соціальної взаємодії, поведінки.

Список використаних джерел

1. Башмаков, М.И. Математика. Сборник задач профильной направленности: учеб. пособие для учреждений нач. и сред. проф.

образования/ М.И.Башмаков. – М.: Издательский центр «Академия», 2012. – 208 с.

2. Веліховська, А. Б. Використання нових інформаційних технологій у вивченні математики на основі методу проєктів / А. Б. Веліховська // Математика в школах України. – 2005. – № 3. – С. 2–5.

3. Зеер Э.Ф. Личностно-развивающие технологии начального профессионального образования: учеб. пособие для студ. высш. учеб. Заведений / Э. Ф. Зеер. – М.: Издательский центр «Академия», 2010. – 176 с.

4. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.mon.sov.ua

5. Пашковська Н.В. Шкільні освітні проєкти як складові іміджу сучасного навчального закладу //Управління школою. – 2003. - № 35. – С. 24 – 25.

6. Костенко Л. В. Створення ситуації успіху — запорука розвитку творчого потенціалу студентів. / Л.В.Костенко//Математика в школах України. - 2013. -№ 33. - С. 2-3

СЕКЦІЯ ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Перхун Лариса Петрівна

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач сектору дистанційного навчання Національної академії статистики, обліку та аудиту, м. Київ,
lperkhun@gmail.com

Товмаченко Ніна Миколаївна

к.т.н., с.н.с., заступник завідувача сектору дистанційного навчання Національної академії статистики, обліку та аудиту, м. Київ,
avt9tnn@gmail.com

АЛГОРИТМ ФОРМУВАННЯ ЯКІСНОГО ТЕСТУ

У сучасних педагогічних та професійних реаліях тестування як метод контролю визнано найбільш об'єктивним інструментом вимірювання навчальних і професійних досягнень, готовності до певного процесу чи виду діяльності.

Широке впровадження інформаційних технологій в освіту дозволило суттєво полегшити оцінювання якості як окремих тестових завдань, так і тесту (набору тестових завдань) загалом. Це відбулося за рахунок можливостей автоматичного збирання статистики результатів виконання тестів та подальшої її обробки.

У світовій педагогічній практиці застосовуються два класи тестів: нормативно-орієнтовані (НО) та критеріально-орієнтовані (КО). НО тест призначений для порівняння навчальних (професійних) досягнень студентів одного з одним. КО тест порівнює навчальні (професійні) досягнення з деяким критерієм.

У навчальному процесі Національної академії статистики, обліку та аудиту використовують, в основному, критеріально-орієнтовані тести. Тестування відбувається засобами системи дистанційного навчання (СДН)

Moodle, яка дозволяє формувати тестові питання різних типів та неодноразово включати їх у різні набори тестових завдань.

Методика комплексного оцінювання якості тестів детально описана авторами у статтях [2, 3]. На її основі схарактеризуємо основні кроки алгоритму формування якісного тесту.

1. Створення початкового набору тестових завдань.

2. Проведення тестування студентів та отримання відповідних статистичних даних щодо результатів.

3. Аналіз тесту загалом на основі описових статистик. Якісний НО тест повинен ілюструвати нормальний розподіл індивідуальних балів студентів, його середнє значення має співпадати з модою, а більшість індивідуальних балів (близько 68%) групуватися навколо середнього. Додатне значення асиметрії свідчить про складність запропонованого тесту для конкретної групи студентів, від'ємне – про легкість. Для КО тесту навпаки, розподіл тесту для групи балів є довільним. Як правило, відбувається зсув у бік високих індивідуальних балів.

4. Оцінка валідності тестових завдань за допомогою точково-бісеріального коефіцієнта кореляції та коефіцієнта кореляції Пірсона для бінарних змінних. Точково-бісеріальний коефіцієнт кореляції (r_{pbis}) набуває значень від -1 до +1. Якщо $r_{pbis} \leq 0,5$, зв'язок вважається

досить слабким і таке завдання бажано переглянути на предмет редагування або заміни. Коефіцієнт кореляції Пірсона набуває значень з відрізка [-1; 1]. Якщо деякі пари тестових завдань матимуть від'ємний коефіцієнт, це означитиме, що між ними існує обернений зв'язок і для покращення валідності тесту одне з них краще переробити або замінити іншим. Небажаною також є наявність тестових завдань з коефіцієнтом кореляції більшим за 0,7. Такий тісний зв'язок свідчить про те, що обидва тестових завдання здійснюють однаковий вплив на загальний результат виконання тесту. Для критеріально-орієнтованих тестів це є нормальним, а у випадку нормативно-орієнтованого тесту одне з завдань слід замінити або переробити. В обох випадках незадовільних значень коефіцієнта кореляції слід вилучати завдання, що має найменше значення точково-бісеріального коефіцієнту.

5. **Оцінка факторної валідності тесту.** Факторна валідність тесту оцінюється за допомогою інструментів факторного аналізу і дозволяє строго статистично проаналізувати структуру тестових завдань, виявити приховані закономірності їх взаємозв'язку та груповий вплив на досліджувану ознаку (індивідуальний тестовий бал). Цей крок передбачає ретельний аналіз питань, що потрапили до того чи іншого фактору. Більш детально оцінка факторної валідності тесту описана у [2].

6. **Оцінка надійності тесту:**

- оцінювання надійності окремих завдань тесту за коефіцієнтом внутрішньої узгодженості Кьюдера-Річардсона;

- оцінювання надійності тесту загалом (всього набору оцінок) за

коефіцієнтом генералізації;

З формулами для розрахунків зазначених коефіцієнтів та можливими висновками з їх числових значень можна ознайомитись у [3].

7. Перевірка якості тесту засобами Item Response Theory. Основним базовим постулатом для моделей Item Response Theory (IRM) є твердження про те, що якісний тест складається тільки з тих тестових завдань, які відповідають конкретній моделі вимірювання. Тобто, тест має «вписатися у модель». У класичній логістичній однопараметричній моделі Раша. припускається, що результат виконання тесту залежить від двох латентних характеристик: рівня трудності тестового завдання b та рівня засвоєння навчального матеріалу студентом θ . Так як ймовірність успішної відповіді залежить, по суті, тільки від різниці

$\theta - b$, модель вважається однопараметричною

На даному кроці будують експериментальні характеристичні криві для тестових завдань (див. [3]). Якісним буде вважатися тест, для якого:

- характеристичні криві не накладаються одна на одну;
- щільність між характеристичними кривими однакова.

Порушення першої умови означає, що відповідні тестові питання мають однакову складність і мають бути видалені (нормативно-орієнтований тест) або реконструйовані (критеріально-орієнтований тест). Порушення другої умови говорить про те, що у тест необхідно додати завдання (у випадку нормативно-орієнтованого) або таким чином змінити тестові завдання-дублікати (у випадку нормативно-орієнтованого), щоб заповнити «прогалини» осі абсцис, де немає характеристичних кривих.

8. Якщо спостерігалось порушення вимог пп. 3-7, проводиться коригування окремих тестових завдань і тесту в цілому на основі висновків попередніх етапів та перехід до п. 2. У протилежному випадку тест вважається якісним.

Список використаних джерел

1. Булах І. Є., Мруга М. Р. Створюємо якісний тест: Навч. посіб. — К.: Майстер;клас, — 2006 — 160 с.
2. Кухаренко В. М., Перхун Л. П., Товмаченко Н. М. Методика комплексного оцінювання якості тестів. Частина 1 // Статистика України. 2018. № 3. С 40–48. - <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/3690>
3. Кухаренко В. М., Перхун Л. П., Товмаченко Н. М. Методика комплексного оцінювання якості тестів. Частина 2 // Статистика України. 2018. № 4. С. 72–79. - <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/3732>

Чортенко Андрій Миколайович

кандидат історичних наук, директор Коледжу Сумського національного аграрного університету, chortenko@ukr.net

РЕАЛІЗАЦІЯ МІКРОПРОЕКТУ «МІЙ РІД – МОЄ КОРИННЯ», ЯК СПОСІБ ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ТА ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ (З ДОСВІДУ РОБОТИ ВИКЛАДАЧІВ КОЛЕДЖУ СУМСЬКОГО НАУ)

Споконвіку людство прагнуло дізнаватися про минуле не тільки своєї землі, країни, але й про минуле своєї родини, роду. Ці знання передавалися нащадкам разом з сімейними архівами, реліквіями, інколи з усними легендами. Родинні цінності складали основу світогляду українського народу. Дослідження власного родоводу допомагає людині самовизначитися, що, у свою чергу, сприяє пробудженню національної свідомості, в підґрунті якої є усвідомлення її причетності до роду і певної соціальної групи, що існують як факт особливої культурної системи.

Однією з прикметних особливостей українського сьогодення є відродження інтересу людей до своїх коренів, бажання якомога більше дізнатися про життя предків. Актуальною є необхідність активного запровадження в навчально-виховний процес як у коледжі так і у закладах вищої освіти системи практикоорієнтованих заходів метою яких буде навчити молоду людину правильно дослідити свій родовід та ознайомити її із сучасними методами пошуку генеалогічної інформації, базами даних, пошуковими системами і різноманітними сервісам.

Співпраця вихованця та педагога дасть змогу заглибитися в історію свого роду. Цивілізаційні зміни, темп який постійно пришвидшується, змушують особистість пристосовуватися до навколишнього світу та вдосконалюватися. Найліпше це вдається представникам молодого покоління, які народилися за часів глобальної інформатизації. На тлі цих змін світоглядні відмінності між поколіннями, а також між їхніми життєвими стратегіями і тактиками стають своєрідною прірвою, подолати яку доволі складно. Одним із ефективних інструментів, що дає змогу порозумітися різним поколінням — батькам і дітям, дідусям і онукам, є генеалогічне дослідження. Саме завдяки йому історичне минуле, родинні традиції можна поєднати з сучасними технологіями задля формування гармонійної особистості, яка з повагою ставиться до минулого і спрямований у майбутнє.

Кожен рід уже залишив і надалі залишатиме по собі значний інформаційний відбиток, який можна образно представити у вигляді айсберга історичних даних. Його верхівкою є факти, доволі точно зафіксовані у пам'яті живих членів роду.

Поштовхом до реалізації проекту «Мій рід – моє коріння» стало просте запитання на занятті з історії України: «А скільки поколінь свого роду ви знаєте?». Відповіді, у переважній більшості, сягали 3-4 і у деяких випадках 5 поколінь. Запитання про рід занять, місце проживання, традиції чи родинні історії взагалі було поглинуто суцільною тишею.

Ключовою складовою початку дослідження студентами своєї родинної

історії є їх мотивація. Близько третини з них або просто не мали бажання це робити або не відчували необхідності витратити на це час. На цьому етапі досить вдалим був невеликий мотиваційний виступ викладача, а іще краще якщо він сам через особистий приклад продемонструє власні результати свого дослідження.

Отже, у рамках методичної проблеми коледжу «Формування загальних та фахових компетентностей студентів шляхом впровадження адаптивного навчання з використання мікропроектів» на заняттях з дисципліни «Історія України» та історичного гуртка студентам було запропоновано реалізувати проект «Мій рід – моє коріння».

Мета проекту:

- сприяти формуванню зацікавленості у студентів родинною історією;
- виховання шанобливого ставлення і поваги до батьків і пращурів;
- формування і розвиток особистості студентів;
- розвивати партнерські відносини у родині учасників проекту;
- отримати практичний досвід проведення генеалогічного дослідження і створення родового дерева.

Завдання проекту:

- ознайомити студентів з понятійним апаратом генеалогії та правилами його застосування;
- отримати навички самостійно збирати інформації історичного та краєзнавчого характеру, інтерв'ювання, анкетування, роботи з сімейними фотографіями та реліквіями;
- навчити студентів складати родове дерево, користуватися мережевими пошуковими системами сайтами та базами даних для виявлення або уточнення інформації;
- на основі спеціальних мережових платформ створити і заповнити відповідною інформацією родинні сайти;
- поглибити вміння студентів та викладачів працювати в команді, будувати горизонтальні зв'язки за для досягнення поставленої мети.

Період реалізації проекту: з вересень 2015 р. по лютий 2019 р.

Учасники проекту: студенти правового відділення 1-3 курсів, викладачі (інформатики, історії, української мови), родини студентів.

Основними етапами цього проекту є:

1. Підготовчий.

На даному етапі викладач повинен розробити методичні та роздаткові матеріали, інструкційні картки для кожного етапу виконання проекту.

2. Проведення опитування та систематизація накопиченого матеріалу.

На цьому етапі студентам проводиться інструктаж щодо особливостей фіксації інформації, як провести анкетування, опитування рідних, визначити ключові складові генеалогічного дерева. Важливим моментом реалізації цього етапу є контроль за накопиченням необхідно кількості матеріалу та їх оперативне консультування у разі виникнення запитань.

3. Складання генеалогічного дерева та створення і заповнення даними родинного сайту на одному з сервісів.

Після накопичення необхідної кількості матеріалу студенти схематично створюють ескіз родинного дерева, заповнюють основну інформації до кожного з елементів дерева. Сформувавши ескіз вони переходять до заповнення анкетних даних у обраній програмі для створення віртуального родинного дерева (програми Family Trees & Family History Records, GenoPro, MyHeritage.com). Дуже важливим є ознайомити студентів на занятті з інформатики з основними можливостями та правилами роботи цих сервісів. Хоча право обрати на якій платформі буде вестися подальша робота залишається за студентами.

4. Робота з додатковими джерелами інформації про родовід.

На даному етапі студенти розширюють інформації про свій родовід шляхом невеликого антропонімічного дослідження, яке проводиться з допомогою викладача української мови. Це вивчення походження свого прізвища, його етимології, території розповсюдження, часу появи. Ці матеріали ілюструються за допомогою ресурсу www.ridni.com

5. Підготовка і проведення просвітницького заходу «Мій рід – моє коріння»

Отримавши та засвоївши необхідні знання та уміння студенти старших курсів проводять для студентів молодших курсу просвітницький захід на якому пояснюють і вчать як створити родинне дерево і які ресурси можуть допомогти у цьому. По завершенню заходу знання закріплюються грою-квестом із завданням скласти родинне дерево уявної сім'ї.

Таким чином, відповідно до визначеної мети та завдання проекту у Коледжі СНАУ було сформовано різнорівневу систему взаємодій учасників навчально-виховного процесу горизонтального (студенти 1 курсу – студенти 2 курсу – студенти 3 курсу; викладачі історії – викладачі української мови – викладачі інформатики) та вертикального (студенти різних курсів – викладачів) рівнів. При цьому протягом чотирьох років вибудовувалась системи при якій студенти третього курсу навчають студентів другого курсу як проводити генеалогічне дослідження та використовувати відповідні допоміжні сервіси, а студенти другого курсу організовують і проводять просвітницькі заходи для студентів 1 курсу. За даної моделі взаємодії вже через 3 роки викладачі грають роль коучів, а студент змінюють свою функціональну роль від курсу до курсу поступово рухаючись від «того кого вчать» до ролі «того, хто вчить».

На другій рік існування проекту стала помітною тенденція до збільшення бажаючих дослідити свою родинну історію. Важливу роль у цьому, на наш погляд, відіграли реальні приклади проведеної роботи студентами. Хоча повністю виконали завдання від збору інформації до створення родового дерева і родинного сайту лише 40% із тих, хто починав роботу в проекті. З іншого боку позитивним можна вважати майже стовідсоткове проведення учасниками проекту первинного збору інформації у своїх родинах.

Окремо слід відмітити роботу по взаємодії і координації дій між викладами. Варто зазначити, що з самого початку ідея проекту будувалась на умінні працювати в команді викладачів історії, української мови та

інформатики. Більшість роботи було покладено на істориків, які розробили відповідні інструкційні матеріали, анкети, запитальники, провели інструктажі не одну групову та індивідуальну консультацію.

У результаті реалізації проекту студенти з більшою повагою, а головне, цікавістю, почали ставитися до своєї родини, родинних історій і навіть легенд. Майже у кожному дослідженні вони могли із впевненістю виокремити одного-двох пращурів якими пишаються найбільше. І це не обов'язково були люди, які мали значні досягнення в професії чи вчинили подвиг. Пишалися прабабусею, яка виховала 15 дітей, дідусем, який заробляючи ремеслом у роки голодомору зміг уберегти свою сім'ю від смерті, пишаються пращуром, який до середини ХХ ст. зміг зберегти у робочому стані і працював на вітряному млині і багато-багато інших мікроісторій.

Іншою стороною проекту, стало формування у сучасної молоді вміння спілкуватися з людьми похилого віку. Даний процес вимагав, за їх словами, врахування цілої низки факторів: психологічних особливостей, фізичного стану, вміння розговорити та підтримувати розмову у потрібному руслі, допомогти пригадати чи уточнити певні факти або події, швидко і точно фіксувати отриману інформацію.

Список використаних джерел

1. Генеалогічне дослідження як інструмент порозуміння поколінь [Електронний ресурс]. – [Режим доступу] : <https://www.pedrada.com.ua/article/17-genealogchne-dosldjennya-yaknstrument-porozumnnua-rokoln> (дата звернення 7 лютого 2019 р.)
2. Генеалогія [Текст]. - Л., 2000 .Ч. 1 : Побудова, аналіз та застосування родоводів / З. Служинська, М. Шамеко. – [Б. м.] : [б.в.], 2000. – 130 с.
3. Чортенко А. З чого почати дослідження свого родоводу [Текст] : практичний poradnik / А.М. Чортенко ; – Суми : Коледж СНАУ, 2017. – 18 с.

Єфременко Оксана Анатоліївна

голова циклової комісії загальноосвітніх дисциплін, викладач вищої категорії, коледж Сумського національного аграрного університету,
efremenkooksanasnay@gmail.com

Трипольська Яна Олександрівна

викладач вищої категорії, коледж Сумського національного аграрного університету, tripol_jana_sumy@ukr.net

Костян Світлана Василівна

викладач вищої категорії, коледж Сумського Національного аграрного університету, koledgsnau@ukr.net

Носаль Олена Миколаївна

викладач, коледж Сумського національного аграрного університету,
nosallena23@ukr.net

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ВИКЛАДАННІ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ДИСЦИПЛІН

У сучасних умовах розвитку освіти найважливішою педагогічною проблемою стало впровадження в навчальний процес таких оптимальних

методів і засобів, які не тільки забезпечували б високий рівень знань, а й сприяли б формуванню компетентної особистості, національно свідомого громадянина.

Одним із таких методів, що суттєво збагачує навчальний процес, є метод проектів, використання якого змінює традиційний підхід до навчання, оскільки він спрямований на розвиток пізнавальних здібностей сучасної молоді, формування вмінь самостійно знаходити шляхи розв'язання певних завдань через різноманітні форми діяльності. Особливістю проектної технології є те, що вона вимагає використання викладачем сукупності дослідницьких, пошукових, творчих методів, прийомів, засобів.

Актуальність проблеми визначається сучасними запитами та потребами суспільства, полягає у формуванні компетентної, конкурентноспроможної особистості, яка вміє творчо розв'язувати проблеми, прагне на краще змінити своє життя й життя своєї країни. При запровадженні проектної технології знання засвоюються набагато краще, адже інтерактивні методики розраховані не на запам'ятовування, а на вдумливий, творчий процес пізнання світу, на постановку проблеми та пошук її розв'язання.

Метод проектів надає викладачу безмежні можливості для виконання навчальних завдань і розвитку творчих здібностей студентів. Застосування проектної технології допомагає студенту бути не пасивним реципієнтом готових знань, а суб'єктом навчання, який активно включається у спільну діяльність, відчуває себе рівноправним учасником діалогу, співтворцем. Це той вид діяльності, який наочно демонструє практичне застосування набутих знань. Готуючись до заняття, викладач має чітко усвідомлювати, який зміст проекту він запропонує створити студентам. Проект має виходити за межі навчального предмета, повинен поєднувати його з іншими науками (філософією, етикою, естетикою, правознавством, економікою, соціологією, етнологією, культурологією тощо), мистецтвом, спиратися на загальнолюдські цінності, тобто бути міжпредметним, надпредметним. Викладач добирає орієнтовну назву проекту.

Метод проектів, маючи певну структуру, є особистісно зорієнтованою технологією. Узагальнено алгоритм проектування стосовно діяльності викладача й студентів зображено в таблиці 1.1.

Алгоритм роботи над проектом

Табл. 1.1.

<i>№</i>	<i>Етапи Роботи</i>	<i>Діяльність викладача</i>	<i>Діяльність студентів</i>
1	Вибір теми, визначення завдань типу проекту	Мотивує діяльність студентів, формулює, пояснює мету, завдання	Обговорюють чи пропонують тему, мету й завдання проекту

2	Визначення важливих проблем дослідження	Продумує можливі варіанти проблем у межах визначеної тематики, підводить студентів до самостійного визначення проблем, спостерігає	Вживаються в ситуацію, висувають з подачі викладача проблеми („Мозковий штурм” з подальшим обговоренням)
3	Розподіл за групами, обговорення можливих методів дослідження	Пропонує можливі варіанти складу груп і ролей. За необхідності допомагає в аналізі, пошуку інформації, виборі форм презентації	Формують склад груп, розподіляють ролі, здійснюють планування роботи, вибирають форму презентації, обґрунтовують критерії роботи над проектом
4	Самостійна робота над проектом	Ненав’язливо контролює діяльність, за необхідності консультує	Активно й самостійно працюють над виконанням відповідно до ролей та плану роботи
5	Підготовка до представлення проекту	Консультує на прохання, спостерігає	Оформлюють проекти, ведуть підготовку до захисту, беруть участь у колективному самоаналізі
6	Захист проекту	Обґрунтовує отримані результати, підбиває підсумки роботи	Захищають проект, демонструють розуміння проблеми, цілей та завдань, уміння планувати та здійснювати діяльність, аргументувати свої висновки
7	Колективне обговорення	Бере участь в обговоренні, підбиває підсумки	Беруть участь у колективному аналізі та оцінюванні результатів

Як було вказано вище, метод проектів має певну структуру. Він передбачає підведення студентів до формулювання проблеми, тобто ключового питання. Це питання становить суть проекту. Воно не має чітко визначених шляхів розв’язання. Виконання студентами проектів передбачає, що майбутні фахівці за допомогою дослідницької роботи, скерованої викладачем, зроблять спробу розв’язати поставлену проблему. Ключове

питання торкається сутності навчального предмету, пов'язує його з іншими дисциплінами, з життям, з реальною дійсністю.

Визначившись із назвою проекту, студенти з викладачем формулюють мету діяльності, ключове питання. Не забезпечуючи прямого шляху розв'язання проблеми, ключове питання через свою абстрактність, широту може видатись студентам недоступним. Виникає потреба в більш конкретних питаннях, які називають тематичними. Тематичні питання вказують шлях розкриття ключового питання. Вони не мають однозначно „правильних”, очевидно істинних відповідей. Тематичні питання покликані активізувати студентів, вони часто бувають важкими для розуміння, суперечливими, заохочуючи таким чином майбутні фахівців до роздумів, досліджень, пошуку, дискусії. Вони відкриті, враховують різні інтереси студентів, дозволяють їх самобутній творчий підхід.

Викладач пропонує проблемне питання. Шляхом евристичної бесіди з'ясовується його значення для студентів, зв'язок із сучасним життям. Майбутні фахівці за допомогою викладача формулюють назву проекту, його мету. Викладач ставить ключове питання, формулює тематичні питання, вказує шляхи реалізації проекту (таблиця 1.2).

Постановка проблеми-задачі

Табл. 1.2.

<i>І курс. Заняття екології</i> <i>Проект: „Почни змінювати довкілля з себе”.</i> <i>Мета:</i> формування особистості, яка здатна свідомо, активно, творчо впливати на навколишній світ; формування в студентів умінь і навичок ініціативи, самостійності; віри у свої сили; сприяння виробленню активної життєвої позиції, прагненню до здійснення громадянських дій; здійснення еколого-просвітницької роботи; залучення студентів до практичної діяльності з розв'язання проблем навколишнього середовища місцевого значення; формування усвідомлення власної потреби в діяльності, спрямованій на захист, збереження природи; почуття відповідальності за свою громадянську позицію та усвідомлення зв'язку здоров'я людини з факторами навколишнього середовища <i>Ключове питання:</i> Що кожний з нас може зробити для поліпшення екологічної ситуації в рідному місті? <i>Тематичні питання:</i> 1. «Як люди впливають на навколишнє середовище?» 2. «Як екологічні проблеми змінюють наше життя і спробуємо знайти можливі рішення?» 3. «Що ми можемо зробити, щоб захистити природу і зберегти наш рідний край чистим, щоб жити в гармонії з природою?»
<i>І курс. Заняття Захисту Вітчизни</i> <i>Проект: „Твоє життя – твій вибір”.</i> <i>Мета:</i> зосередити увагу студентів на питанні про здоровий спосіб життя, виявити бажання й прагнення залишатися здоровим на довгі роки. <i>Ключове питання:</i> як виховати жагу до здорового способу життя?

Тематичні питання: 1. «Вживання спиртних напоїв. Чого ти можеш позбавитися у житті й що придбаєш?»

2. «Як зберегти здоров'я в умовах епідемії ВІЛ/СНІДу?»

3. «Паління – забава чи хвороба?»

4. «Вживання наркотиків: чи потрібно це мені?»

Наступний етап заняття повністю присвячений дослідницькій роботі студентів над тематичними питаннями. Цю роботу доцільно організовувати в групах, застосовуючи активні й інтерактивні методи навчання. У визначений викладачем термін студенти (групи) звітують про результати своєї роботи. Відбувається активне обговорення аспектів тематичних питань, підсумовуються проміжні результати роботи над проектом. Викладач уважно стежить за логікою думок майбутніх фахівців, коригує їх розумову діяльність, тактовно виправляє помилки, спрямовує діяльність студентів, терпляче підводить до певних висновків. Дуже важливо створити умови, щоб у майбутніх фахівців виникало враження, ніби вони без сторонньої допомоги знаходять „правильні” шляхи, щоб студенти почувалися розкуто, невимушено, говорили не те, що, на їх думку, від них хочуть почути, а те, що дійсно думають (таблиця 1.3). На цьому завершується підготовча робота на занятті над створенням проекту.

Самостійна дослідницька робота студентів

Табл. 1.3.

<i>І курс. Заняття екології</i>	
Студенти обговорюють у групах аспекти тематичних питань проекту, керуючись наявним особистим суб'єктивним досвідом, прикладами з	3
навколишнього середовища. Пов'язують екологічні проблеми Сумщини з екологією країни.	
<i>І курс. Заняття Захисту Вітчизни</i>	
Студенти влаштовують групове обговорення теоретичних і практичних аспектів поняття „здоровий спосіб життя”, формулюють особистісне бачення шляхів його формування.	

У визначений викладачем термін майбутні фахівці доводять до логічного завершення свою дослідницьку роботу. Спираючись на власний життєвий досвід, озброєні знаннями навчального матеріалу, студенти під впливом почутого на занятті підсумовують своє розуміння ключового питання, дослідницьким, творчим шляхом завершують роботу над створенням проекту вдома, індивідуально. Крім того, кожен студент готується до захисту власного роботи, що є необхідною складовою методу проектів (таблиця 1.4).

Критична оцінка проміжних результатів

Табл. 1.4.

<i>I курс. Заняття екології</i>
Студенти звітують про результати групової роботи. Викладач за необхідності вносить свої корективи. За умови додаткового завдання студенти складають мікропроект (імпровізований план майбутнього проекту). Домашнє завдання: скласти проект у вигляді презентації, обґрунтувати свої погляди, думки, переконання. Підготуватися до захисту проекту.
<i>I курс. Заняття з Захисту Вітчизни</i>
Студенти виступають із власними висловлюваннями. Обговорення, дискусія, обмін думками. Оцінювання. Завдання: свої погляди оформити у вигляді творчого звіту, підготуватися до захисту особистісних позицій.

Підсумкову оцінку за проект викладач виставляє після його захисту студентом. Наприкінці заняття студенти презентують результати власної дослідницької діяльності. Критично підходячи до справи, висловлюють думки з приводу почутого і побаченого на занятті, оцінюють виступи один одного. Викладач коригує, виправляє помилки, висловлює свої побажання. Після чого формулює домашнє завдання.

Останній етап технології проектування полягав у самостійному створенні студентами проектів і підготовці до його захисту. Навчальний проект особистісний, індивідуальний, тому остаточне його виконання – це домашнє завдання студентів. У визначений термін майбутні фахівці, підготувавшись до презентації (захисту) власної творчості, разом з педагогом проводять заключну стадію проектування. Це відбувалося на наступному занятті (був відведений весь заняття або його частина) чи на підсумковій конференції (епізодичний захід позакласної роботи з предмету). Презентація (захист) проектів – своєрідний творчий звіт: студенти читають свої твори, обговорюють суперечливі питання, спілкуються (таблиця 1.5).

Створення проекту та його захист

Табл. 1.5.

<i>I курс. Заняття екології</i>
Студенти презентують свої творчі проекти, захищають власні позиції. Усі разом оцінюють.
<i>I курс. Заняття Захисту Вітчизни</i>
Студенти презентують свої творчі проекти, захищають власні позиції.

У проектній технології на перший план заняття висувається виховна мета. Плануючи заняття, викладач визначає очікувані результати роботи з проектування (конкретні якості характеру, компетенції особистості, здібності, здатності студентів, які мали б бути сформовані й виявлялися студентами в

реальному житті).

Проектний підхід у освіті формує в студентів навички проектної діяльності, здатність до прогностичного мислення, що є основою стратегічної компетентності. Працюючи над проектами, студенти займаються активною й інтерактивною діяльністю, що з позицій діяльнісного підходу є підґрунтям для формування в них функціональної компетентності.

Які б технології не використовував у своїй діяльності викладач, якими б методиками не захоплювався, які б інновації не впроваджував би, він має пам'ятати, що найефективнішим засобом навчання, виховання та впливу є особистість педагога, його мудре слово.

Проекти на заняттях загальноосвітніх дисциплін (з досвіду роботи)

Проект: ПОЧНИ ЗМІНЮВАТИ ДОВКІЛЛЯ З СЕБЕ

Навчальна тема проекту: Почни змінювати довкілля з себе.

Курс: I

Ключове питання: Що кожний з нас може зробити для поліпшення екологічної ситуації в рідному місті?

Тематичні питання: 1. Як люди впливають на навколишнє середовище?

2. Як екологічні проблеми змінюють наше життя і спробуємо знайти можливі рішення?

3. Що ми можемо зробити, щоб захистити природу і зберегти наш рідний край чистим, щоб жити в гармонії з природою?

Змістові питання: 1) Які екологічні проблеми існують в нашій країні?

2) Які екологічні проблеми є у вашому місті, селищі і як вони вирішуються?

3) Які правила необхідно знати, перебуваючи на природі, вдома, у Коледжі, щоб не завдати шкоди природі?

4) Які шляхи вирішення «Екологічного питання» у вашому навчальному закладі ви можете запропонувати?

Стислий опис проекту

Під час цього проекту студенти повинні дослідити екологічні проблеми, що існують в Україні, в їх рідній місцевості та запропонувати можливі шляхи їх розв'язання. Проект спрямований на розвиток самостійності, ініціативності та пошукової роботи дітей. Студенти мають з'ясувати, які екологічні проблеми є найактуальнішими, їх вплив на стан довкілля, визначити основні джерела забруднення, сферу їх найбільшого поширення. Студенти вчаться самостійно шукати відповіді на ключове та тематичні питання, користуючись літературними та інтернет джерелами. У процесі розробки проекту студенти створюють буклет, презентацію та творчий звіт проекту, потім демонструють свій проект іншим студентам, викладачам та батькам.

Навчальні цілі та очікувані результати навчання

1-й етап: Зацікавити студентів проблемою „Почни змінювати довкілля з себе”. Сформувати внутрішню мотивацію щодо вивчення теми „Екологічні

проблеми рідного краю, чистота та краса природи”. Виробити навички рольової поведінки та розподіляти між собою завдання.

2-й етап: Розвинути комунікативні навички. Формування первинних навичок збору даних методом опитування та обробки зібраних даних. Розвиток вміння робити висновки.

3-й етап: Удосконалення навичок роботи в мережі Інтернет, зокрема пошуку веб-ресурсів за ключовими словами. Учаться встановлювати порядок, класифікувати веб-сайти, критикувати, добирати та ранжувати за критеріями.

4-й етап: Формування навичок оцінювання достовірності даних на веб-сайтах за визначеними критеріями. Розвивають навички мислення: аналіз та оцінювання за критеріями.

5-й етап: Розвиток розумових дій, а саме вміння робити висновки. Навчитися планувати презентацію й готувати до неї потрібні матеріали (підбирати текст, малюнки тощо).

6-й етап: Удосконалення вмінь та навичок створення мультимедійної презентації, буклету та сценарію. Розвиток умінь коротко і ясно висловлювати свої думки, структурувати тестову інформацію, підбирати яскраві та цікаві малюнки до тексту, аргументувати та доводити свою думку. Розвиток навичок публічного виступу. Створюючи публікації та сценарію до творчого звіту, студенти набувають інформаційної культури, вмінь посилатися на друковані та Інтернет-видання. Вчаться сумісної роботи: розподілу обов’язків, відповідальності за свої дії, взаємоповаги та взаємодопомоги.

Діяльність студентів:

Студенти ознайомлюються з викладацькою презентацією, що містить ключові питання проекту, запрошення до роботи в проекті.

1-й етап: Презентація викладачем проекту. Студенти переглядають презентацію проекту та обговорюють поставлену проблему. Знайомляться з критеріями виконання своїх робіт. Об’єднуються у групи за уподобанням та планування дослідження.

2-й етап: Проведення опитування серед однолітків за запропонованою викладачем схемою. Визначення рівня знань з екологічних проблем, джерел їх виникнення та шляхів подання. Кожна група досліджує різні джерела виникнення екологічних проблем. Створюються спільні документи з редагуванням, презентації з проміжними висновками по тому чи іншому напрямку дослідження (додаток 1). Учасники роблять висновки.

- 3-й етап: Перегляд веб-ресурсів, що запропонував викладач, та пошук інших ресурсів із заданої теми. Аналіз та оцінювання веб-ресурсів. Визначення веб-сайтів з найбільш достовірною інформацією. Узагальнення зібраного матеріалу, систематизація та аналіз отриманої інформації.

4-й етап: Визначення найефективніших шляхів розв’язання проблеми, планування діяльності для їх вирішення, прогнозування наслідків діяльності, розподіл завдань

5-й етап: Підведення підсумків роботи та підготовка до презентації результатів.

6-й етап: Створення мультимедійної презентації. Підсумковий продукт проекту демонструється під час захисту проекту та коментується студентами.

Кінцевий продукт

Студенти збагачують свої знання, щодо екологічних проблем, що існують на рівні держави та в їх рідних містах, пропонують власні шляхи вирішення даних проблем, складають сценарій творчого звіту, де показують своє власне бачення зміни і поліпшення стану довкілля, створюють презентацію та буклет.

Проект: ТВОЄ ЖИТТЯ – ТВІЙ ВИБІР

Навчальна тема проекту: особиста поведінка та спосіб життя - найважливіші фактори, що впливають на здоров'я людини.

Курс: I

Ключове питання: як виховати жагу до здорового способу життя?

Тематичні питання: 1. «Вживання спиртних напоїв. Чого ти можеш позбавитися у житті й що придбаєш?»
2. «Як зберегти здоров'я в умовах епідемій ' ВІЛ/СНІДу?»
3. «Паління – забава чи хвороба?»
4. «Вживання наркотиків: чи потрібно це мені?»

Змістові питання:

- 1) Як впливає тютюнопаління на здоров'я людини??
- 2) Як впливає алкоголь на організм людини?
- 3) Як уберегтися від СНІДу?
- 4) Як впливають наркотики на організм людини?

Стислий опис проекту

Майбутнє за здоровою нацією, здоровими людьми, адже лише фізично й духовно здорова людина здатна іти до своєї мети, творити і приносити користь людям.

Вирішити питання збереження здоров'я повинна сама людина через розуміння нею шляхів формування, збереження, зміцнення та відновлення власного здоров'я, а також завдяки дотриманню здорового способу життя. Найдорожче у житті – це саме життя! Уміння продовжувати життя — це, насамперед, уміння не скорочувати його. Отже, свідомо мотивація на здоровий спосіб життя — це шлях до фізичної, емоційної гармонії, яка передбачає перегляд життєвих і ціннісних пріоритетів. Тому надзвичайно важливим напрямом сучасного навчально-виховного процесу є попередження негативних явищ серед студентської молоді. формування соціально активної, фізично здорової, духовно багатой особистості.

Навчальні цілі та очікувані результати навчання

1-й етап: Зацікавити студентів даною проблемою. Сформувати внутрішню мотивацію щодо вивчення теми „Твоє життя – твій вибір”. Розвивати у студентів навички свідомо керувати власною поведінкою, робити

правильний вибір у житті на користь здоров'ю, приймати відповідальні рішення .

2-й етап: Розвивати комунікативні навички. Формування первинних навичок збору даних методом опитування та обробки результатів. Розвиток умінь робити висновки. Орієнтувати студентів на пріоритети вічних загальнолюдських цінностей життя і здоров'я.

3-й етап: Розвивати вміння самостійно працювати з науково-популярною літературою, здійснювати підбір відповідного матеріалу, опрацьовувати й узагальнювати його. Удосконалення навичок роботи в мережі Інтернет, а саме пошуку веб-ресурсів за ключовими словами. Студенти вчаться класифікувати веб-сайти, критикувати, добирати та ранжувати за критеріями.

4-й етап: Формування навичок оцінювання достовірності даних на веб-сайтах за визначеними критеріями. Розвиток навичок мислення: аналіз та оцінювання за критеріями.

5-й етап: Розвиток розумових дій, а саме вміння робити висновки. Навчитися планувати презентацію і готувати до неї потрібні матеріали (підбирати текст, малюнки тощо).

6-й етап: Удосконалення вмінь та навичок створення мультимедійної презентації, публікації (інформаційного бюлетеня) та веб-сайту. Розвиток умінь коротко і ясно висловлювати свої думки, структурувати тестову інформацію, підбирати яскраві та цікаві малюнки до тексту, аргументувати та доводити свою думку. Розвиток навичок публічного виступу. Створюючи публікації та веб-сайти, студенти набувають інформаційної культури, умінь посилатися на друковані та Інтернет-видання. Вчаться сумісної роботи: розподілу обов'язків, відповідальності за свої дії, взаємоповаги та взаємодопомоги.

Діяльність студентів:

1-й етап: Презентація викладачем проекту. Студенти переглядають презентацію проекту та обговорюють поставлену проблему. Знайомляться з критеріями виконання своїх робіт.

2-й етап: Проведення опитування серед однолітків за запропонованою викладачем схемою. Визначення рівня інтересу до проблеми дослідження. Учасники беруть інтерв'ю, запрошують до обговорення ключового питання та до співпраці всіх бажаючих.

3-й етап: Перегляд веб-ресурсів, що запропонував викладач, та пошук інших ресурсів із заданої теми. Шукають конкретні приклади з життя людей через Інтернет

4-й етап: Аналіз та оцінювання веб-ресурсів. Визначення веб-сайтів з найбільш достовірною інформацією.

5-й етап: Підведення підсумків роботи та підготовка до презентації результатів.

6-й етап: Створення мультимедійної презентації. Створення віршів – антиреклами, стіннівок, буклетів. Підсумковий продукт проекту демонструється під час захисту проекту та коментується студентами.

Метод проектів у Коледжі Сумського національного університету

сьогодні вважається одним з перспективних видів навчання, оскільки він створює умови для творчої самореалізації майбутніх фахівців, підвищує мотивацію для отримання знань, сприяє розвитку їхніх інтелектуальних здібностей.

Основна ідея проектної технології полягає в тому, щоб перенести акцент з різного виду вправ на активну розумову діяльність студентів у ході спільної творчої роботи. Заняття-проект формує вміння самостійної роботи. Головною особливістю заняття-проекту є доступність теми і можливість її варіювання.

Найбільш доцільним та ефективним методом проектів є на заняттях загальноосвітніх дисциплін та в позакласній роботі. Результатом такого проекту можуть бути: стаття, сценарій, альманах, виставка, буклет, газета, екскурсія тощо.

Робота над проектом здійснюється в кілька етапів і зазвичай виходить за рамки навчальної діяльності на заняттях: вибір теми чи проблеми проекту; формування групи виконавців; розробка плану роботи над проектом, визначення строків; розподіл завдань серед студентів; виконання завдань, обговорення в групі результатів виконання кожного завдання; оформлення спільного результату; звіт за проектом; оцінка виконання проекту.

Найчастіше плани навчальних проектів, а також звіти про їхнє виконання студенти представляють у формі мультимедійної презентації. Під час створення мультимедійного проекту з'являється можливість розкрити всі таланти майбутні фахівців. Адже мультимедійність – це поєднання в одній програмі малюнків (фотографій), звуку і тексту (можливо й кіно) та їх взаємозв'язок.

Під час захисту проектів демонструється не тільки активність студентів, зростання їхнього пізнавального інтересу, а й неабияка творчість. Крім матеріалу з основних предметів, майбутні фахівці використовують різні види мистецтва, зокрема, живопис, музику, графіку, опрацьовують додаткову літературу, а найголовніше – удосконалюють не тільки знання з загальноосвітніх дисциплін, а й уміння та навички самостійної роботи, вчать разом ставити мету, завдання, досягати їх, робити певні висновки.

Таким чином, робота над проектом, по-перше, – це практика особистісно зорієнтованого навчання, що враховує в процесі навчання конкретного студента, його вільний вибір та особисті інтереси; по-друге, навчальне проектування орієнтоване насамперед на самостійну роботу – індивідуальну, парну або групову, яку майбутні фахівці виконують упродовж визначеного часу; по-третє, проектна технологія передбачає використання педагогом сукупності дослідницьких, пошукових, творчих методів, прийомів, засобів.

Список використаних джерел

1. Баханов К. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в коледжі / К. Баханов. – Запоріжжя : Просвіта, 2004. – С. 77–100.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
3. Гусь І. М. Метод проектів / І. М. Гусь, І. В. Калмикова // Управління школою. – 2005. – № 5. – С. 8–11.

4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 351 с.
5. Ісаєва Г. Метод проектів – ефективна технологія навчання / Г. Ісаєва // Підручник для директора. – 2005. – № 9–10. – С. 4–10.
6. Логвін В. Метод проектів в контексті сучасної освіти / В. Логвін // Завуч. – 2002. – № 26. – с. 8–11.
7. Метод проектів: традиції, перспективи, життєві результати : практико-орієнтований збірник / [наук. ред. І. Г. Єрмаков]. – К. : Департамент, 2003. – 500 с.
8. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Піктенко, О. М. Любарська та ін. – К. : А.С.К., 2004. – 256 с.
9. Пометун О. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л. Пироженко // Відкритий заняття. – 2003. – № 3–4. – С. 19–27.
10. Сисоєва С. Особистісно-орієнтовані технології: метод проектів / С. Сисоєва // Підручник для директора. – 2005. – № 9–10. – С. 25–31.

Бутенко Лариса Григорівна

*голова циклової комісії правових та гуманітарних дисциплін, викладач вищої категорії, коледж Сумського Національного аграрного університету,
larisabutenko2507@ukr.net*

ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

На сучасному етапі розвитку суспільства особливої актуальності набуває проблема формування суспільно активної, творчої компетентної особистості, яка самостійно генерує нові ідеї, приймає нестандартні рішення. Сучасна освіта повинна допомогти студентам відчувати себе справжніми господарями на ринку праці, адаптуватися до соціальних змін і криз у суспільстві, розвивати здатність до самоорганізації. Проектна діяльність сприяє розвитку ініціативи, самостійності, стимулює процес саморозвитку. Метод проектів сприяє не лише розкриттю можливостей і здібностей молоді, а й усвідомленню, оцінці особистісних ресурсів, визначенню особистісно-значущих і соціально ціннісних перспектив.

Метод проектів як педагогічна технологія на заняттях сприяє активізації процесу здобування знань, розвиває самостійність і компетентність студентів, поєднує теорію з практикою, допомагає встановити міжпредметні зв'язки, сприяє формуванню важливих для життя в суспільстві компетенцій, у першу чергу соціальної, яка включає: мовну, комунікативну компетентності; інформаційну компетентність; здатність розв'язувати проблеми, працювати індивідуально.

Метод проектів не є принципово новим в світовій педагогіці. Проект у

перекладі з латині означає «самостійний пошук шляху» («кинути вперед»). Виник він на початку минулого сторіччя в США. Його пов'язували з ідеями гуманістичного напрямку у філософії і освіті, розробленими американським філософом і педагогом Джоном Дьюї [2].

Різноманіття варіантів навчання дає можливість вибрати і конструювати педагогічний процес за будь-якою сучасною моделлю. Сьогодні бути педагогічно грамотним фахівцем не можна без вивчення всього обширного арсеналу інноваційних ідей і технологій, що дозволяють реалізувати актуальні методи на практиці.

Використання методу проектів має забезпечити необхідний рівень компетентності особистості для життєвого самовизначення. Слід зазначити декілька важливих чинників, які є невід'ємними і обов'язковими в навчально-виховному процесі, а саме: комплексність в рішенні практичних, освітніх, виховних і розвиваючих цілей; комунікативна спрямованість процесу навчання; вибір оптимальних для даного заняття прийомів і методів навчання.

Розрізняють кілька типів проектів. *Дослідницькі проекти* потребують добре обміркованої структури, визначення мети, актуальності предмета дослідження для всіх учасників, соціальної значущості, продуманості методів, зокрема, експериментальних методів обробки результатів. Вони повністю підпорядковані логіці дослідження, й мають відповідну структуру: визначення теми дослідження, аргументація її актуальності, з'ясування предмета й об'єкта, завдань і методів; характеристики методології дослідження; знаходження гіпотез розв'язання проблеми і визначення шляхів її розв'язання.

Творчі проекти не мають детально опрацьованої структури спільної діяльності учасників, вона розвивається, підпорядковуючись остаточному результату, інтересам учасників проекту, шляхом прийняття групою логіки спільної діяльності. Вони заздалегідь домовляються про заплановані результати і форму їх подання – відеофільм, вечір, свято тощо.

Ігрові проекти. Учасники обирають собі певні ролі, обумовлені характером і змістом проекту. Це можуть бути як видумані персонажі, так і реально існуючі особистості. Учасники удають їхні соціальні і ділові відносини, які ускладнюються вигаданими ситуаціями.

Інформаційні проекти спрямовані на збирання інформації про який-небудь об'єкт, явище, на ознайомлення учасників проекту з цією інформацією, її аналіз та узагальнення фактів. Такі проекти потребують добре продуманої структури, можливості проведення систематичної корекції під час роботи над проектом. Такі проекти можуть бути органічною частиною дослідницьких проектів, їхнім модулем.

Практично орієнтовані проекти. Результат діяльності учасників чітко визначено з самого початку, він орієнтований на соціальні інтереси учасників (документ, програма, рекомендації, проект закону). Проект потребує складання сценарію всієї діяльності його учасників з визначенням функцій кожного. Особливо важливими є кваліфікована організація координаційної роботи у вигляді поетапних обговорень та презентація отриманих результатів і можливих засобів їх запровадження у практику [3].

За змістом розрізняють проекти в межах досліджуваного навчального проекту (монопроект) і проекти, засновані на змісті кількох початкових предметів (міжпредметні). За характером контактів проекти поділяються на внутрішні та міжнародні. Внутрішніми називаються проекти, організовані або всередині одного навчального закладу, в межах регіону, країни. У міжнародних проектах беруть участь представники різних країн, для їх реалізації можна застосувати засоби інформаційних технологій.

За кількістю учасників проекти поділяються на особисті, парні та групові. За тривалістю проведення розрізняють проекти короткотривалі, середньої тривалості, довготривалі. За характером координування проекту можна виділити варіант за активної участі модератора як безпосереднього керівника на всіх етапах підготовки та здійснення проекту (прямий) і варіант, коли викладач неявно керує процесом [3]. На практиці частіше доводиться мати справу зі змішаними типами проектів.

Необхідно організовувати зовнішню оцінку виконання проекту, що дозволяє підвищити ефективність його виконання, усунути труднощі, вчасно вносити корективи. Підготовка та реалізація проекту передбачає такі етапи: вивчення актуальних тем на вибір проблем для дослідження; усвідомлення учасниками мотиву діяльності; проводиться обговорення та аналіз визначених тем; визначення задуму проекту, висування гіпотез щодо його розв'язання; виявлення і обговорення методів дослідження, на основі яких реалізовуватимуться проекти.

Під час дослідження проблеми студенти об'єднуються у тимчасові групи для здійснення проектною діяльності; визначаються всі доступні для використання джерела інформації; розподіл обов'язків між виконавцями проекту. Головним завданням цього етапу є систематизація та аналіз отриманого матеріалу, планування діяльності для вирішення проблеми.

Представлення матеріалів дослідження може здійснюватись у різних формах: виступ перед колективом, організація виставки, музейної експозиції, участь у конкурсах. Етап ставить перед собою наступні завдання: поінформувати широку аудиторію про важливість обраної проблеми; ознайомити присутніх з результатами етапу збору та аналізу інформації; представити обрані способи вирішення проблеми; розповісти про практичну діяльність у ході реалізації проекту. Завершальний етап – оцінювально-рефлексивний.

Сьогодні неможливо навчати традиційно: нові завдання сучасної освіти потребують інноваційних підходів. Завдання сучасного педагога – організувати навчання таким чином, щоб молода людина вміла застосовувати набуті знання у житті. Використання методу проектів має забезпечити необхідний рівень компетентності особистості для життєвого самовизначення.

Отже, проектна технологія є однією з сучасних методик. Активно розвиваючи інтегровані вміння та знання, ініціативу, співробітництво і взаємну відповідальність, вона поєднує на практиці фундаментальні принципи комунікативного підходу із загальними завданнями і цінностями національної та європейської освіти. Проектна методика дає нам широкий спектр діяльності, вона

невичерпна, як творчість, тому буде завжди актуальною.

Список використаних джерел

1. Бондаренко Л. Проект – рушійна сила в освіті // Директор школи. Сер. Шкільний світ. 2010. № 18(трав.). С. 19-24.
2. Кисляк Н. Ідеї проектної технології // Директор школи. Сер. Шкільний світ. 2010. № 18(трав.). С. 9-18.
3. Чорна М. Метод проектів на заняттях історії. Тернопіль – Харків, 2011. – 160с.

Роговенко Ольга Василівна

завідуюча правовим відділенням, викладач вищої категорії, викладач правових дисциплін, коледж Сумського національного аграрного університету, olgarogovenko1@gmail.com

Бутенко Лариса Григорівна

голова циклової комісії правових та гуманітарних дисциплін, викладач вищої категорії, коледж Сумського Національного аграрного університету, larisabutenko2507@ukr.net

ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ КОЛЕДЖУ СНАУ: З ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ЧЕРЕЗ МОДУЛЬ «ЗАНЯТТЯ»

Не варто сперечатися, наскільки важлива інформація для людини з перших його днів і упродовж усього життя. Інформація є необхідністю, вона формує нашу свідомість і нашу суть, породжує інтерес до нового. Саме завдяки появі нових освітніх технологій і сучасних способів обміну даними, стає можливим створювати і використовувати сучасні форми навчання, такі як електронні конспекти, енциклопедії, тести, глосарії, форуми та чати, віртуальні лабораторії тощо. Одним з варіантів використання таких методів і технологій є вільне середовище управління навчанням, спеціально розроблене для створення викладачами якісних онлайн-курсів, що є ефективною базою для формування загальних компетентностей студентів в цілому і шляхом впровадження адаптивного навчання з використанням мікропроектів зокрема.

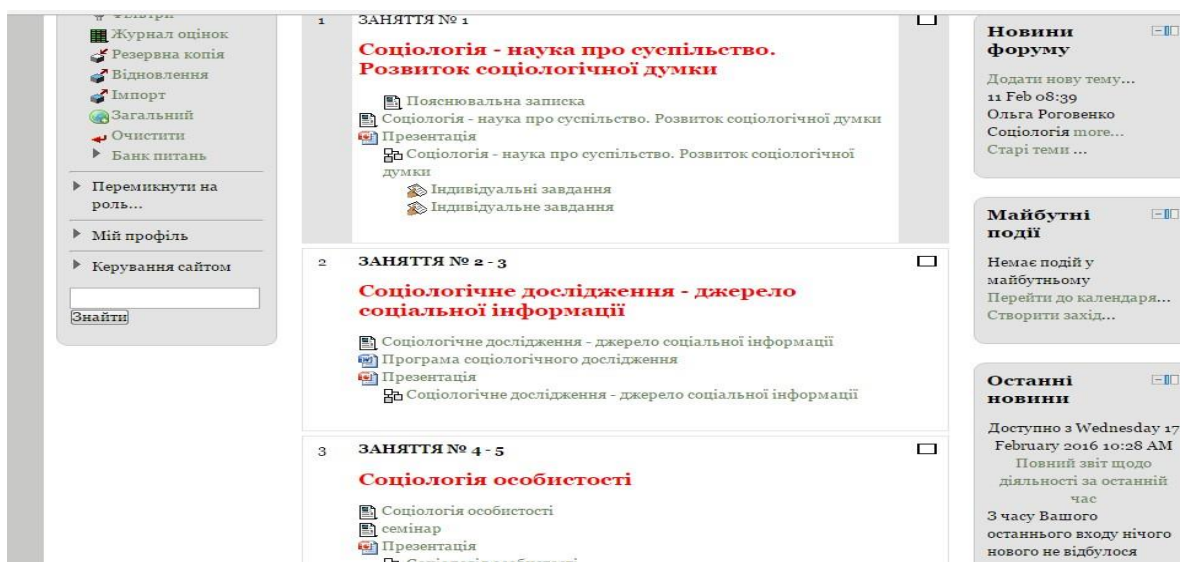
Практичний досвід інноваційного підходу до навчально-методичної роботи на основі модульного об'єктно-орієнтованого віртуального середовища Moodle має циклова комісія правових і гуманітарних дисциплін Коледжу Сумського національного аграрного університету. Адже заняття сьогодні – це лабораторія творчості. Творити – вчити, шукати – вчити – ось першооснова інновацій в організації заняття і всього навчально-виховного процесу в коледжі.

Достатньо цікавим (особливо в рамках забезпечення самостійної роботи студента), на нашу думку, є модуль «Заняття», який подає навчальний матеріал у гнучкій формі, а кожен окремий заняття і є, по суті, мікропроектом. Суть

модуля полягає у поєднанні теоретичної інформації з відповідної теми, яка поділена на невеликі за обсягом, логічно завершені частини, і практичної (контролюючої) складової. Інформація відкривається поступово, кожна правильна відповідь забезпечує перехід на нову сторінку інформації і нові питання. Неправильні відповіді або повертають студента на попередню сторінку, показуючи знову той же самий матеріал, або переходять на іншу сторінку з більш детальним і спрощеним описом теми. Даний модуль дозволяє створити не тільки ряд сторінок, які можуть бути представлені лінійним способом, на зразок слайдів, але і нелінійний порядок відображення сторінок.

Є два основних типи сторінки в модулі «Заняття». Перший тип сторінки заняття – сторінка з питанням – надає студенту вибір правильного варіанта відповіді на питання. Студент читає матеріал з теми, після чого йому задаються деякі питання. Базуючись на відповіді студента, система пересилає його до іншої сторінки або, утворивши петлю, повертає назад на ту ж саму сторінку. Сторінки з питаннями дозволяють студенту набирати бали за правильні відповіді. Другий тип сторінки – сторінка змісту (рубрикатор) – надає можливість користувачеві тільки вибрати одну з ланок питань. Немає правильних або неправильних варіантів відповіді, а вибір не впливає на оцінку. В кінці ланцюжка питань студент повернеться в початок, де йому буде запропоновано інший напрямок або кінець заняття [2].

Досвід використання модуля «Заняття» на базі віртуального навчального середовища **Moodle** Коледжу Сумського національного аграрного університету при викладанні суспільних дисциплін засвідчує певні переваги використання цього модуля для викладача в аспекті формування загальних компетентностей студентів шляхом впровадження адаптивного навчання з використанням мікропроектів:

–можливість мати у структурованій формі навчально-методичне забезпечення дисципліни;

–зручний інструмент з обліку та контролю роботи студентів;

Предмет культурології як науки про культуру ?

Попередньо переглянути Редагувати Звіти Оцінювання есе

Переглянути Детальна статистика

Подивитися на усі оцінки курсу

Назва	Спроби	Висок оцінка
Гавриленко, Каріна	☐ 76.92% Thursday 28 January 2016 02:13 PM, (15 хв 31 сек)	76.92%
Дегтярьова, Юлія	☐ 76.92% Tuesday 26 January 2016 09:29 PM, (зараз)	76.92%
Зюзько, Євгеній	☐ Не завершено Thursday 28 January 2016 07:42 PM	0%
Кліментьєва, Валерія	☐ 92.31% Thursday 28 January 2016 05:46 PM, (26 хв 8 сек)	92.31%
Коровяков, Дмитро	☐ 92.31% Thursday 28 January 2016 03:11 PM, (50 хв 33 сек)	92.31%
Любимий, Іван	☐ 53.85% Thursday 28 January 2016 12:43 PM, (19 хв 6 сек)	53.85%
Могиленець, Світлана	☐ 92.31% Friday 29 January 2016 10:02 AM, (21 хв 19 сек)	92.31%
Сафонова, Тетяна	☐ 92.31% Thursday 28 January 2016 03:35 PM, (26 хв 36 сек)	92.31%
Танченко, Марина	☐ 61.54% Thursday 28 January 2016 08:23 PM, (25 хв 47 сек)	61.54%
Шевченко, Єлізавета	☐ 92.31% Wednesday 27 January 2016 06:52 PM, (5 годин 51 хв)	92.31%

Вибрати все / Зняти виділення Вибрати...

—можливість встановлювати потрібні терміни виконання студентами завдань;

—широкі можливості зі зміни, розширення, доповнення та коригування навчально-методичних матеріалів як дисципліни в цілому, так і окремої теми зокрема;

На головну ► Мої курси ► Культурологія ► Тема 1 ► Предмет культурології як науки про культуру

Редагування вмісту сторінки

Предмет культурології як науки про культуру ?

Попередньо переглянути Редагувати Звіти Оцінювання есе

Культура - це...

☐ мистецтво плекання розуму, вдосконалення своїх розумових здібностей

☐ в буквальному перекладі означає – обробіток, догляд, вдосконалення

☐ сукупність матеріальних і духовних цінностей людства

[Відправити](#)

—використання тестових завдань як елемента контролюючої складової із застосуванням різних за типом питань [3].

Переваги використання модуля «Заняття» для студентів:

- логічно структурований виклад навчально-методичного матеріалу;
- засоби виконання та оцінювання завдань незалежно від людського чинника, викладача;
- можливість дистанційного опанування навчальних матеріалів;
- наявність у навчальних курсах набору блоків матеріалу, які можуть бути використані в інших курсах тощо.

Модуль «Заняття» як складовий елемент системи **Moodle** значно полегшує контроль навчальної діяльності студентів, оскільки дозволяє відстежити роботу кожного студента окремо та якість її виконання, а також стимулює студентів працювати ефективніше. При цьому значною мірою економиться час викладача за рахунок автоматичної перевірки

Отже, використання онлайн-модуля «Заняття» має низку переваг, а застосування окремих його елементів може сприяти ефективності навчання студентів, формує навички систематичного поповнення знань, що дає змогу

ліквідувати дефіцит компетентності у майбутній професійній діяльності. Розробка віртуальних курсів навчання з суспільних дисциплін є складним та тривалим процесом, який потребує кропіткої роботи та напрацювання значної теоретичної бази, що і становить перспективу наших подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>
2. Медведева С.Н., Тутубалин П.И., Информационные технологии контроля и оценки знаний в системе дистанционного обучения Moodle. - [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу: http://ifets.ieee.org/russian/depository/v15_i1/html/11.htm.
3. Офіційний сайт Коледжу СНАУ: Віртуальне навчальне середовище Moodle [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moodle.collegesnau.com>

Гриценко Вікторія Леонідівна

кандидат економічних наук, голова циклової комісії обліково-фінансових та економічних дисциплін, викладач-методист, коледж Сумського національного аграрного університету, vicaagritsenko@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ

На сьогодні в Україні створено чи оновлено ряд нормативно-законодавчих актів, які встановлюють норми для регулювання суспільних відносин в сфері освіти, серед них: Конституція України, ЗУ «Про освіту», ЗУ «Про вищу освіту», ЗУ «Про загальну середню освіту», ЗУ «Про професійну (професійно-технічну) освіту».

Законом України «Про освіту» встановлено, що «Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору».

Також цей закон визначає структуру освіти в Україні, складниками якої є дошкільна, повна загальна середня, позашкільна, спеціалізована, професійна (професійно-технічна), фахова передвища, вища освіта та освіта дорослих, у тому числі післядипломна освіта. Кожна складова освіти повинна мати свій закон, який буде визначати правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку конкретної системи, що повинно сприяти реалізації

мети, зазначеної вище. На сьогодні не існує такого закону для фахової передвищої освіти, яка повинна/ може бути зв'язною ланкою між загальною середньою чи професійно-технічною освітою та вищою освітою і відповідала б п'ятому рівню Національної рамки кваліфікацій.

В той же час визначено, що вища освіта складається з початкового, першого (бакалаврського), другого (магістерського), третього (освітньо-наукового) та наукового рівнів. Саме початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти відповідає вже шостому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Можна зробити висновок, що на сьогодні різниці у компетентностях, якими повинен володіти «молодший спеціаліст» та «молодший бакалавр» не існує, оскільки обидва рівні відповідають п'ятому за встановленою рамкою кваліфікацій.

Саме національна рамка кваліфікацій містить системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів. Відповідно коледжі, які готують молодших спеціалістів та/або планують готувати молодших бакалаврів мають змогу створювати освітні програми лише спираючись на зазначений нормативний документ. Відповідно до неї фахівці повинні мати здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів відповідної науки і характеризується певною невизначеністю умов.

Крім того Міністерство освіти і науки України затверджує освітні стандарти. Так в 2018 р. були затверджені стандарти освіти для бакалаврського рівня, а дещо пізніше для рівня «Магістр» з економічних спеціальностей зокрема. Для освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» затверджених стандартів не існує, як і для «молодшого бакалавра».

Тобто порушується принцип системності у підході до реформування освітньої галузі. Ті спеціалісти, які б мали виконувати практичні задачі («розв'язувати типові спеціалізовані задачі в певній галузі професійної діяльності»), а таких повинна бути безумовна більшість в країні, не мають своїх стандартів освіти. А навчальні заклади на свій розсуд обрали перелік, склад компетентностей, яких набувають їх випускники за певної спеціальності. Виникає дві крайнощі: або іде майже точне копіювання освітніх програм одним навчальним закладом у іншого, або такі програми докорінно відрізняються, що може ускладнювати основний принцип мобільності студентів. По різному навіть класифікують компетентності. Ми зустріли такі групи: 1 варіант - соціально-особистісні, загально-наукові, інструментальні, загально-професійні та спеціалізовано-професійні; 2 варіант – наближений до стандартів МОН: інтегральна компетентність; загальні та спеціальні (фахові) компетентності та інші.

На нашу думку, є необхідним правильний добір компетентностей, їх опис згідно Національної рамки компетентностей для освітньої програми будь-якого рівня та спеціальності. А отже, є нагальна потреба у прийнятті відповідного стандарту та закону «Про фахову передвищу освіту».

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>
2. Офіційний сайт Коледжу СНАУ: Віртуальне навчальне середовище Moodle [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moodle.collegesnau.com>

СЕКЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Вернидуб Галина Олексіївна

викладач вищої категорії, старший викладач, коледж сумського національного аграрного університету, ladygalinka29@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНФОРМАТИКИ

Сучасне суспільне життя висуває вимоги до особистості, яка повинна мати такі характеристики: мобільність, адаптивність, спроможність навчатися впродовж життя, толерантність, критичне мислення та опанування інформаційно-комунікаційними технологіями. У цьому контексті є актуальною проблема набуття студентом ключових компетенцій і фахових компетентностей у процесі професійної підготовки, метою якої є підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних спеціалістів з високим рівнем професійних знань, умінь, навичок, що відповідають вимогам науково-технічного прогресу й ринковим відносинам в економіці.

Базовий курс інформатики спрямований на оволодіння студентами методами і засобами інформаційної технології вирішення завдань, формування навичок свідомого і раціонального використання комп'ютерів у своїй навчальній, а потім професійної діяльності.

Однак при навчанні інформатики виникає цілий ряд проблем:

- недостатність і нерівномірність загальної підготовки студентів;
- низький рівень мотивації навчання;
- динамічність розвитку змісту курсу інформатики.

Тому викладачу необхідно вибрати один або кілька методів і форм навчання, що дозволяють максимально вирішити ці проблеми. І ось тут на допомогу може прийти використання методу проектів.

Проектний метод активізує пізнавальні здібності, розкриває творчі можливості, враховує інтереси студентів. Ця форма роботи забезпечує облік індивідуальних особливостей, відкриває великі можливості для виникнення групової, пізнавальної діяльності.

Навчальні індивідуальні та групові проекти орієнтовані на самостійну роботу студентів. З його допомогою вони не тільки отримують суму тих чи інших знань, але і навчаються здобувати ці знання, користуватися ними для розв'язання пізнавальних і практичних завдань.

Існує таке визначення методу проектів: це метод в основі якого лежить

розвиток пізнавальних, творчих навичок студентів, умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, критично мислити.

У процесі виконання навчальних проектів студенти повинні реалізувати науково-дослідну та навчальну мету, а саме: розширити і поглибити теоретичну базу своїх знань, надати результатам практичного значення, тобто довести їх придатність до розв'язування повсякденних життєвих проблем. Під час роботи студент повинен самостійно ознайомитися з додатковою навчальною і науковою літературою, відомостями з інших джерел, зокрема з Інтернету, навчитися аналізувати й критично оцінювати їх.

Таким чином, відмінна риса проектної діяльності - пошук інформації, яка потім буде оброблена, осмислена і представлена учасникам проектної групи.

Робота за методом проектів передбачає наявність соціально значущої проблеми (дослідницької, інформаційної або практичної), планування дій по її вирішенню, та дослідницьку роботу студентів.

Робота над проектами проходить в кілька етапів:

1. Підготовка до роботи над проектом.
2. Вибір теми.
3. Постановка мети і завдання проекту.
4. Пошук інформації різними способами.
5. Виконання завдань проекту.
6. Підготовка до захисту проекту.
7. Презентація (захист) проектів.
8. Аналіз результатів проектної роботи.

Розглянемо етапи роботи над проектом на прикладі проекту «Роль всесвітньої мережі Інтернет у нашому житті».

Мета проекту:

- дослідити, яке місце займає Інтернет в нашому житті;
- дізнатись, які небезпеки та можливості приховує в собі мережа;
- підготувати рекомендації для активних користувачів Інтернету.

У ході виконання проекту студенти проаналізували користь та можливу шкоду від Інтернету, шукали відповідь на питання: як не заблукати у всесвітній мережі, проводили соціологічне дослідження та з'ясовували які проблеми існують у користувачів Інтернетом. Результати роботи були оформлені у вигляді презентації.

Одним з найцікавіших етапів роботи над проектом, за визначенням студентів, є обробка зібраного матеріалу та оформлення результатів проекту, а найбільші труднощі викликає процес захисту проекту, а саме виступ перед великою аудиторією.

Працюючи над завданнями проекту студенти:

- ✓ вдосконалили навички користування інтернет-ресурсами;
- ✓ навчилися знаходити причинно-наслідкові зв'язки між подіями;
- ✓ навчилися узагальнювати інформацію;
- ✓ навчилися швидко шукати та критично оцінювати інформацію,

- подавати її у найкращій для сприйняття формі,
✓ отримали досвід публічних виступів.

Використання методу проектів на заняттях з інформатики продиктоване особливістю предмета: виконання практичних завдань на комп'ютері в ході проведення заняття, що є невід'ємною його частиною.

Стимулюючи інтерес до дисципліни, метод проектів формує правильні уявлення про місце інформатики в житті сучасної людини.

Основним результатом проектної діяльності є усвідомлення студентом свого унікального природного таланту, можливості застосування його для досягнення власної мети, формування основ інформаційної культури та інформатичних компетентностей, формування бажання та вміння постійно розвиватися та вдосконалюватися. Це формує успішну особистість з сучасною системою цінностей.

Список використаних джерел

1. Бабич, В. Тиждень проектів: використання проектних та комп'ютерних технологій у навчально-виховному процесі / В. Бабич // Інформатика. Шкільний світ. – 2008. – № 3. – С. 22–24.
2. Васильченко, С. В. Повторення й узагальнення навчального матеріалу в проектній діяльності студентів / С. В. Васильченко // Комп'ютер у коледжі та сім'ї. – 2006. – № 1. – С. 28–30.
3. Гесаль, А. В. Метод проектів на заняттях інформатики / А. В. Гесаль // Комп'ютер у коледжі та сім'ї. – 2007. – № 8. – С. 28–31.
4. Жиденко, Т. А. Використання методу проектів на заняттях інформатики / Т. А. Жиденко // Інформатика в коледжі. – 2009. – № 6. – С. 2–7.
5. Зоненко, Н. В. Метод проектів на заняттях інформатики / Н. В. Зоненко // Комп'ютер у коледжі та сім'ї. – 2009. – № 4. – С. 19–20.
6. Кайнова, В. Проектна і науково-дослідницька діяльність – шлях до творчості / В. Кайнова // Рідна школа. – 2007. – № 10. – С. 21–22.
7. Нич, С. Як використати проектну технологію / С. Нич // Відкритий заняття: розробки, технології, досвід. – 2010. – № 1. – С. 22–24.
8. Обрізан, К. Навчальний проект як прояв самостійної творчості студентів / К. Обрізан // Інформатика. Шкільний світ. – 2009. – № 13. – С. 19–24.
9. Самойленко, Н. Б. Реалізація методу проектів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій / Н. Б. Самойленко // Комп'ютер у коледжі та сім'ї. – 2007. – № 4. – С. 36–37.
10. Бабій К.Н., Бахтарова А.М., Литвиненко І.Б. Нетрадиційний заняття за проектною технологією // **Управління школою. – 2007. – № 1. – С. 22.**

СЕКЦІЯ ЮРИДИЧНІ НАУКИ

Михайловська Євгенія Володимирівна

*спеціаліст, викладач правових дисциплін коледж Сумського
національного аграрного університету, e.v.bogovis@ukr.net*

ДІЛОВА ГРА, ЯК МЕТОД АКТИВНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ДІЛОВОДСТВО В ЮРИДИЧНІЙ ПРАКТИЦІ»

Навчальний курс діловодство в юридичній практиці спрямований на формування знань з документування та організації роботи зі службовими документами та умінь їх складати, здійснювати поточне діловодство, облік, контроль їх виконання, архівацію, зберігання та використання. Професійне ведення діловодства й організація документообігу – це запорука конкурентоспроможності сучасних підприємств [3, 8].

Діловодство в юридичній практиці відноситься до сфери практичної діяльності, що документально забезпечує функціонування кожного державного органу, органів місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації.

Метод ділових ігор - це спеціально організована діяльність, яка сприяє засвоєнню теоретичних знань в процесі вирішення практичних ситуацій.

Над питанням щодо застосування ділової гри, як методу активного навчання в організації практичних занять, працювали такі видатні вчені та науковці як: І.В. Белкін, Е.А. Виноградова, Я.А. Жуковська, А.С. Трофіменко, Т.Л. Полякова, О.П. Катеруша, О.В. Козлова та інші.

І.В. Белкін вважає що, готуючи майбутніх фахівців, викладачі повинні прагнути не тільки озброїти студентів науковими знаннями, але і сприяти виробленню у них практичної діловитості, формувати навички активного мислення. Необхідно проводити зі студентами навчальні ділові ігри, які певною мірою імітують професійні ситуації [1].

Тож, ділова гра є незамінним методом навчання в процесі вивчення дисципліни «діловодство в юридичній практиці», оскільки вона служить дидактичним засобом розвитку (теоретичного і практичного) професійного мислення, що виражається у здібності до аналізу виробничих ситуацій, постановки, вирішення та обґрунтування суб'єктивно нових професійних завдань для студентів.

О.П. Катеруша, порівняв метод ділової гри з традиційними формами проведення занять, та зробив висновок про те, що ділові ігри мають багато переваг:

1. У процесі ділової гри досягається вищий рівень спілкування, ніж при традиційному навчанні, оскільки ділова гра реалізує конкретну діяльність.
2. Ділові ігри – це колективна діяльність, яка дає змогу брати у ній активну участь всій групі в цілому, і кожному члену групи зокрема.
3. Виконання різноманітних завдань дає конкретний результат, завдяки чому у студентів виникає відчуття задоволення від власних дій, бажання

ставити і вирішувати нові завдання.

4. У ділових іграх формуються і виробляються навички налагодження контакту, правильного сприйняття й оцінювання партнера як особистості.

5. Вироблення стратегії і тактики спілкування, а також вибору при цьому найбільш відповідних форм і засобів [4].

Необхідно зазначити, що ділова гра як метод активного навчання необхідна для моделювання різноманітних умов професійної діяльності, імітації різних аспектів людської активності та соціальної взаємодії. Метод ділових ігор є методом ефективного та активного навчання, оскільки усуває суперечності між абстрактним характером навчального предмета і реальним характером професійної діяльності. Специфічною особливістю і перевагою ділової гри як методу навчання є активізація групових процесів за допомогою направленою моделювання функціонально-рольових відносин реальної діяльності.

Педагогічна суть ділової гри - активізувати мислення студентів, підвищити самостійність майбутнього фахівця, внести дух творчості в навчання, наблизити його, підготувати до професійної практичної діяльності.

Структура ділової гри. Відповідно до уявлення про загальну структуру методів інтерактивного навчання, ключовим, центральним елементом є імітаційна модель об'єкта, оскільки тільки вона дозволяє реалізувати ланцюжок рішень. Як модель може виступати організація, професійна діяльність, сукупність законів або фізичних явищ [2].

Дійовими особами у грі є студенти, котрі організовуються в команди, і виконують індивідуальні або командні ролі. При цьому і модель, і дійові особи перебувають в ігровому середовищі, що є професійним, соціальним або суспільним контекстом імітованої у грі діяльності фахівців.

Сценарій складається із вступного слова, в якому перед учасниками гри ставляться завдання, представляються керівники і організатори гри, оголошується її програма та проблемної лекції в якій дається установка учасникам: подолати психологічну інерцію мислення, зруйнувати традиційну схему поглядів і уявлень і, хоч би на деякий час, відірватися від традиційних умов, сталих стереотипів мислення [2].

Аналізуючи практичну складову, даного методу навчання, хотілося б охарактеризувати результат використання методу ділової гри під час вивчення дисципліни «діловодство в юридичній практиці». Після закінчення вивчення дисципліни «діловодство в юридичній практиці», та на завершальному етапі проходження навчальної практики з «діловодства в юридичній практиці», був реалізований колективний мікропроект на тему «Проектування документів –основний елемент роботи в юриспруденції» у вигляді ділової гри, як методу активного навчання. Групи були поділені на підгрупи, кожна з підгруп отримала заздалегідь підготовлену фабулу, по якій потім готувала необхідний пакет документів, для вирішення справи по суті. Після того як,

документи були підготовлені, відбувся колективний розгляд кожного із документів, на основі наявних документів вирішили справу по суті.

Студенти залишились задоволеними, адже вони змогли реалізувати себе як майбутні фахівці своєї справи.

Необхідно зазначити, що застосування ділових ігор під час навчання дає змогу максимально наблизити навчальний процес до практичної діяльності, врахувати реалії сьогодення, приймати рішення в умовах конфліктних ситуацій, відстоювати свої пропозиції, розвивати в учасників гри колективізм та відчуття команди, отримати результати за досить обмежений час. У спеціально створених умовах студент "проробляє" найрізноманітніші життєві ситуації, які дають йому змогу сформулювати світогляд, відстояти свою позицію, за результатами оцінювання діяльності учасників ділової гри можна отримати достатньо повну картину їх особистих здібностей і професійних нахилів.

Очевидно, що ділова гра виконує важливі функції (навчальну, виховну, розвиваючу), а головне, є ефективним методом активного навчання, який викликає зацікавленість студентів до вивчення предмета та сприяє творчому розвитку особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белкін І.В. Педагогічні умови виконання ділових ігор у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс] / І.В. Белкін. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=24654>

2. Ділові ігри [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/16850303/pedagogika/dilovi_igri.

3. Карпенко О.О. Сучасне діловодство : навч. посіб. / О. О. Карпенко, М. М. Матліна. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2009. – 75 с.

4. Катеруша О.П. Ділові ігри як засіб пізнавальної діяльності студентів / О.П. Катеруша // Вища школа. – 2009. – № 12. – С. 53-60.

Юрченко Яна Олегівна

магістр, викладач правових дисциплін, коледж Сумського національного аграрного університету, yana.yurchenko2009@gmail.com

КВЕСТ, ЯК МЕТОД АКТИВНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС»

Кримінально-процесуальне право як навчальна дисципліна належить до фундаментальних, нормативних, обов'язкових, професійно-орієнтованих юридичних дисциплін і посідає провідне місце у професійній підготовці юристів. Навчальна дисципліна "Кримінальний процес" будується на базі процесуального права, практики його застосування і науки кримінального процесу. Вона вивчає чинне процесуальне законодавство, процесуальну діяльність і процесуальні правовідносини, теорію й практику кримінального процесу.

Результатом успішного проходження теоретичного курсу вивчення будь-

якої навчальної дисципліни є вдале його практичне застосування. Упровадження сучасних технологій та методик викладання стимулює студентів до всебічного розвитку та зацікавленості у навчальному процесі.

Однією з таких методик, яка вчить знаходити необхідну інформацію, піддавати її аналізу, систематизувати та вирішувати поставлені задачі є квест.

Використання квест-технології в освітньому процесі знайшло відображення в роботах таких вчених як: В.В. Дивак В., В.І.Маслова, Н.Г. Протасової, Л.О. Сущенко, М.С.Гриневич.

Гриневич М.С. розглядає медіаосвітні квести, як нову й перспективну технологію в медіа дидактиці [2].

Квест дозволяє розвивати активне пізнання на заняттях, сприяє розвитку мислення, допомагає долати проблеми та труднощі, а саме: вирішити, розплутати, придумати, актуалізувати свої знання та уміти застосовувати свої їх на практиці, вчить мислити логічно, розвиває інтерактивні здібності.

Упровадження квесту дозволяє:

- активізувати розумову діяльність шляхом створення спеціальних умов для виконання завдань, які потребують достатньої свідомості й зрілості студентів, здатності до подолання спеціально створених перешкод;
- формувати стійкий інтерес студентів до предмету;
- активізувати сприйняття матеріалу засобами наочності;
- поєднати новітні та традиційні дидактичні засоби навчання;
- розвинути універсальні форми розумової діяльності в контексті навчання (аналіз, синтез, індукція, порівняння, систематизація тощо) [1].

За джерелами Вікіпедії, квест (від англ. quest – пошук, пошук щастя / знання / істини, пошук пригод) – інтелектуальне змагання з елементами рольової гри, основою якого є послідовне виконання заздалегідь підготовлених завдань командами або окремими учасниками [3].

Виходячи з вищевказаного, квест – це вид інноваційного навчання у якому використовуються методи стимулювання засобами рольової гри.

Основною ідеєю квесту є розвиток навчально-пізнавальної активності в умовах, коли всі психічні процеси студента, його увага, емоційно-вольова сфера готові до активного опрацювання навчального матеріалу.

Структура квесту включає в себе наступні етапи:

- Вступ, керівництво до дії – визначення часових рамок, головних ролей учасників або сценарій квесту, попередній план роботи, знайомлення зі змістом квесту в цілому.
- Центральне завдання – чітко визначено результат, який має одержати команда, виконавши задану серію завдань
- Список ресурсів, необхідних для виконання завдання, може даватися студентам в процесі роботи на кожному з етапів.
- Опис процедури роботи, яку необхідно виконати учасникам під час проходження етапу (може зазначатися на кожному етапі окремо чи на початку гри).
- Розробка критеріїв чи параметрів оцінювання – залежить від типу навчальних завдань, які вирішуються на квесті.

- Висновок – аналіз досвіду, отриманого учасниками квесту.

Аналізуючи прикладну складову, даного методу навчання, хотілося б охарактеризувати результат використання методу квесту під час вивчення дисципліни «кримінальний процес». В процесі вивчення дисципліни «кримінальний процес» студентами, в формі квесту, було реалізовано мікропроект, що мав назву «Процесуальний порядок огляду місця події». Студенти отримали завдання – з'ясувати обставини злочину, що відбувся в приміщенні. В процесі квесту потрібно було з'ясувати який саме злочин було скоєно, вивчити всі наявні докази, встановити причинний зв'язок між знайденими доказами та вчиненим злочином та розкрити особу злочинця.

Між студентами було розподілено дійові ролі і кожен зі студентів отримав своє персональне завдання. Розподіл ролей відбувався шляхом жеребкування і ніхто зі студентів не знав яка саме роль у даному квесті дістанеться йому. Особливістю проведення даного квесту була відсутність чіткого поділу гравців на команди і кількісний поділ був не рівним. Троє студентів, у даному випадку, грали роль злочинців, а між іншими було розподілено ролі слідчих, експертів, спеціалістів та понятих. Оцінка роботи студентів відбувалася шляхом аналізу правильності, послідовності та ефективності вчинених ними дій.

В результаті проведених дій, злочин було розкрито, що говорить про те, що впровадження методики квесту було успішним.

Застосування такого методу змінює заняття. Студенти мають можливість більше спілкуватися, висловлювати власну думку, аналізувати, оцінювати ситуації, розраховувати власні сили, в них розвивається вміння не тільки працювати самотійно, а й у команді.

Аналізуючи все вищевказане, можна зробити висновок, що проведення інтерактивних методів навчання дозволяє максимально поєднати теоретичний процес навчання з фаховою практичною підготовкою, а проведення інтерактивного навчання у формі квесту допомагає студентам освоїти опрацьований матеріал, навчитися застосовувати його на практиці та розвиває навички логічного, критичного та аналітичного мислення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Використання квесту як засобу активізації навчальної діяльності студентів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/34730/
2. Гриневич М.С. Медіаосвітні квести... //Вища освіта України. 2009. № 3. Дод. 1. Тем. Вип. Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології. К.: Гнозис, 2009. 630 с. С. 153 – 155.
3. Квест. Вікіпедія – вільна Інтернет-енциклопедія. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%CA%E2%E5%F1%F2>
4. Цимбалюк В.І. Процесуальний порядок огляду місця події // Юридичний вісник. – 2014. – №4. – С.144-147

Роговенко Ольга Василівна

*завідувача правовим відділенням, викладач вищої категорії, викладач
правових дисциплін, коледж Сумського національного аграрного
університету, olgarogovenko1@gmail.com*

Бізюк Анастасія Олександрівна

*студентка II курсу спеціальності «Право», коледж Сумського
національного аграрного університету, anastasiabizuk@gmail.com*

ЧИ МАЄ ПРАВО НА ІСНУВАННЯ СУД ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ: УЗАГАЛЬНЕННЯ ДОСВІДУ СТУДЕНТСЬКИХ МІКРОПРОЕКТІВ

Ми живемо у демократичній, соціальній та правовій державі, що визначає найвищою цінністю людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку (за ст. 3 Конституції України). Безумовно, захист прав та свобод людини і громадянина повинен стояти на першому місці, а це неможливо без ефективної організації та функціонування правової системи держави в цілому і судової системи зокрема.

Конституція України від 28.06.1996 р. № **254к/96-ВР**, включаючи останні зміни від 07.02.2019 р., містить щонайменше як дві норми про суди присяжних в нашій державі: Розділ VIII Конституції «ПРАВОСУДДЯ» у ст. 124 встановлює право народу безпосередньо брати участь у здійсненні правосуддя через присяжних [1], а у ст. 127 КУ утверджує, що «Правосуддя здійснюють судді. У визначених законом випадках правосуддя здійснюється за участю присяжних» [1]. Присяжним є особа, яка вирішує справи у складі суду разом із суддею або залучається до здійснення правосуддя.

З огляду на історію, не можна чітко вказати дату створення судів присяжних, а перша згадка про даний вид судочинства зустрічається у «Вірменському судєбнику» 1523 р.. Найбільш поширеним є ідея про те, що такі суди виникли в Англії, а класичної форми набули у XVII ст., тобто на судовому процесі був присутній суддя та 12 присяжних. Рішення виносилося з огляду на вердикт останніх (чи визнається вина підсудного та чи можливі заходи поблажливості або ж збільшення покарання).

Спираючись на сучасний етап розвитку людства, можна говорити про існування системи суду присяжних у різних країнах світу. Даний інститут має демократичні засади, що спираються на демократизм, незалежність, змагальність сторін, зменшення ризику винесення несправедливого рішення, гласність. Існує два підходи до запровадження судів присяжних, а саме: англо-американський та європейський.

Наприклад, у США існує велике та мале журі, що компетентні у кримінальних справах, а також суди присяжних у цивільних справах. Щодо винесення вироку обвинуваченому, то, звісно, велику роль тут відіграють питання про винуватість і невинуватість, а також моменти, коли винесення певної міри покарання виходить за рамки максимально допустимого, визначеного законами. У США діє принцип одноголосного вердикту.

Французька система судів присяжних, яка була запроваджена у 1791 році, а сам Наполеон кримінально-процесуальним кодексом 1808 року

визначив її характер як інквізиторський. Голосування відбувається шляхом подачі письмових бюлетенів. Спочатку висловлюються з питань про головний факт (тобто про винуватість чи невинуватість), потім про обставини, що здатні виключити чи пом'якшити відповідальність особи. В кінцевому результаті підсумовуються усі за і проти і виносяться рішення.

Яку ж модель планується запровадити в Україні? У перспективі запровадження суду присяжних у кількості 7 засідателів і один суддя-професіонал, що у своїй діяльності керуватиметься висновками присяжних. Скоріш за все, вказана модель наближена до англо-американського зразку, що уособлює чітку межу між повноваженнями даних суб'єктів. Присяжні мають право визначати вину, пом'якшуючі або обтяжуючі обставини, а також, у деякій мірі, на них можуть впливати емоції та передчуття. Професійний суддя діє лише на основі правових актів, він в обов'язковому порядку спирається тільки на норму закону і не повинен спиратися на емоційний стан чи відчуття. Законом «Про судоустрій і статус суддів» [2] визначаються засади, на яких формується, організовується утворення та діяльність суду присяжних, а саме перехід від добровільності до імперативності. У ч. 3 ст. 5 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів» чітко визначено, що «участь присяжних засідателів є їх громадянським обов'язком» [2]. На даний момент державою створені достатні матеріальні умови, незалежність і недоторканність присяжних, проте дуже важливим є удосконалити сам механізм діяльності даного правового інституту України. Тобто, проблематика запровадження суду присяжних полягає у фактичному закріпленні можливості його створення і відсутності чіткої регламентації, яким чином суд даного виду повинен бути побудований. Цей інститут є новим для України, а тому передбачає складну роботу і має формуватися з урахуванням досвіду європейських держав.

Отже, дана система ще не впроваджена у практичній діяльності нашої країни. Для того, щоб її сприйняття населенням було швидшим, треба виховувати правосвідомість громадян. Ймовірно, інститут судів присяжних відкриє шлях до становлення України як високорозвиненої та європейської держави. Пряма участь народу у здійсненні правосуддя широко визнається однією з ознак правової держави і виступає важливою складовою розвитку в Україні повноцінного громадянського суспільства. У теперішньому ж форматі інститут присяжних в Україні не має чіткого регламентування та поки що є формальним, а його нормативне закріплення лише створює ілюзію розвиненого механізму його функціонування, тому впроваджена система суду присяжних в Україні потребує подальшого доопрацювання.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII (редакція від 15.12.2017 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

Бісік Світлана Гаврилівна

викладач-методист, викладач вищої категорії, коледж Сумського національного аграрного університету, sveta3139@meta.ua

Березовська Валерія Олександрівна

студентка IV курсу спеціальності «Право», коледж Сумського національного аграрного університету, valeriya.berezovska@gmail.com

Дмітрєвський Даніїл Олегович

студент IV курсу спеціальності «Право», коледж Сумського національного аграрного університету, dendmitrevsky@gmail.com

МІНІ-ПРОЕКТИ НА ЗАНЯТТЯХ З ТРУДОВОГО ПРАВА

Сучасне динамічне, швидкоплинне життя висуває суспільний запит на виховання творчої особистості, здатної, на відміну від людини-виконавця, самостійно мислити, генерувати оригінальні ідеї, приймати сміливі, нестандартні рішення.

В рамках вивчення дисципліни «Трудове право» при проведенні практичних занять було застосовано використання міні-проектів із наступних тем:

1. Порядок укладення трудового договору
2. Дисциплінарна відповідальність юриста
3. Порядок відшкодування заподіяної шкоди працівником

Студенти мали можливість висвітлити актуальні проблеми з тем.

Актуальність даних тем обумовлена тим, що трудове право в розвинених країнах світу визнається однією з головних галузей права. І це зрозуміло, оскільки саме в сфері застосування праці, де створюються матеріальні й духовні блага, знаходиться зона переплетіння життєво важливих інтересів різних соціальних груп, інтересів державних, суспільних і особистих, приватних.

Використання методу міні-проектів базується на застосуванні знань і вмінь, отриманих під час вивчення дисципліни на різних етапах навчання, інтегрувати їх у процесі роботи над проектами. Це забезпечує позитивну мотивацію і диференціацію у навчанні, активізує самостійну науково-творчу діяльність студентів. Проектна творчість студентів стала традиційним засобом розвитку майбутніх спеціалістів.

Метод проектів змінює підхід до освітньої діяльності:

1. Сприяє цілісній орієнтації на становлення такого фахівця, якому властиві не тільки професійні знання, а й висока культура мислення, методологічні принципи пошуку й застосування знань.
2. Це дієвий засіб максимального наближення особистості до реального життя та залучення її до розв'язання конкретних завдань у просторі міжособистісного та діалогового спілкування і співпраці. Працюючи над проектом у групі студент опиняється в середовищі яке сприяє розвитку комунікативних навичок.
3. Завжди припускає розв'язування проблеми, яка передбачає, з одного боку, використання різноманітних методів, засобів навчання, а з іншої, інтегрування знань, умінь.

Участі у проектній дозволяє оволодівати навичками роботи з різноманітними інформаційними джерелами, статистичними даними, викладати складні питання, триматися перед аудиторією.

Проектна діяльність все ширше входить у навчальний процес, але постає питання як правильно її організувати?

Етапи проектування

при проведенні практичних занять дисципліни «Трудове право»:

1. Організаційно - установчий. На цьому етапі студенти діляться на групи, обирають тему дослідження, складають план роботи.
2. Дослідницький. Робота з нормативною базою. Студенти складають список, необхідних для аналізу, нормативно – правових актів. Аналізують останні зміни в законодавстві, які впливають на предмет дослідження. Досліджують юридичну літературу: «Право України», «Юридичний вісник України», «Юридична Україна».
3. Практичний. Етап поглибленого аналізу судової практики з акцентом на пошук судових прецедентів у рішеннях судових інстанцій. Студенти застосовують вміння швидко шукати та опрацьовувати рішення суду в Єдиному державному реєстрі судових рішень України. Хоча в Україні й не діє прецедентне право, але статистика рішень судів з типових справ є дієвим інструментом для вироблення стратегії поведінки протягом розгляду справи.
4. Підведення підсумків. Презентація робіт у формі конференції з використанням мультимедійних засобів (презентацій). Виступи студентів містять в собі результати самостійно проведених досліджень, вивчення суспільної думки, аналізу документів, а також власні узагальнення та висновки.

В процесі виконання завдань враховано вимоги щодо вміння студентів аналізувати норми чинного законодавства та правильно застосовувати теоретичні знання.

Метод проектів - це саме та діяльність, що дає змогу забезпечувати гідні, об'єктивні умови та можливості викладачам і студентам систематично засвоювати знання задля фахового зростання, здобуття професійних навичок.

Метод проектів є одним із методів, який суттєво збагачує навчальний процес коледжу.

Працюючи над проектом, студенти використовують інтерактивні технології і знання з різних галузей права, розвивають творче та критичне мислення. В них формується вміння працювати з різними джерелами інформації, аналізувати та систематизувати, працювати в групах.

Використання методу проектів у навчально-виховному процесі заохочує і підсилює щире прагнення до навчання з боку студентів коледжу СНАУ.

Список використаних джерел

1. Осмолівський А. Василенко Л. Від навчального проекту до соціальної самореалізації особистості //Шлях освіти. – 2000. - №2
2. Перспективні освітні технології: Наук. – метод. посібник. /за ред. Г.С.Сазоненко. – К.: Гопак, 2000

3. Щербак О. Підготовка педагогічних кадрів нової генерації – важлива умова модернізації професійної освіти. // Професійно-технічна освіта. – 2001. № 4.

СЕКЦІЯ ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Шумкова Вікторія Ігорівна

*кандидат економічних наук, викладач економічних дисциплін, коледжу
Сумського національного аграрного університету, vik_shumkova@ukr.net*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ МІКРОПРОЕКТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ»

Сучасний етап розвитку країни характеризується розширенням сфери освітніх і педагогічних технологій. Не менш важливе значення у цьому процесі займають і заклади освіти I-II рівня акредитації під час підготовки студентів за освітнім рівнем «молодший спеціаліст» та «бакалавр». Не виключенням є і коледж Сумського НАУ, який при підготовці молодших спеціалістів за спеціальностями «Облік і оподаткування», «Фінанси, банківська справа та страхування» та «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», використовує методи проектування та мікропроектування.

Ідеї проектного навчання дуже широко застосовуються в освітніх системах різних країн. Головна причина її поширення – необхідність навчити студентів самостійно набувати знання та застосовувати їх у практичній діяльності, а також визначати міжпредметні зв'язки з метою поглиблення та розширення практичних вмінь та навичок студентів.

Використання у навчальному процесі проектної технології дозволяє вирішувати декілька важливих завдань: поглиблення знань студентів через самостійну роботу, формування умінь орієнтуватися у сучасному інформаційному середовищі, розвиток логічного та критичного мислення і навичок застосування набутих знань при вирішенні практичних завдань, інтегрування знань й умінь студентів з різних галузей науки.[3 с.20]

Проектна технологія має великі потенційні можливості для більш поглибленого вивчення навчальних дисциплін, зокрема, банківських операцій, бухгалтерського обліку і звітності у комерційних банках та основ маркетингу.

Під час вивчення дисципліни «Банківські операції» студентами спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» було запропоновано реалізувати мікропроект на тему «Визначення стратегії розвитку державних та недержавних банків України». Результати використання методу проектів дозволили студентам засвоїти матеріал, який було добуто самостійно та навчитися аналізувати діяльність комерційних банків за допомогою маркетингових методів з метою розробки чітких стратегічних рішень для просування послуг банку на ринку.

Реалізація даного проекту була проведена в декілька етапів.

На першому етапі студентам було запропоновано скласти стратегічний

баланс комерційного банку, за їх власним вибором. Було наголошено, що складання стратегічного балансу — дуже поширений вид діяльності на успішних банків світу. Стратегічний баланс — це певне поєднання факторів, які негативно та позитивно впливають на діяльність банку (загроз і можливостей), що об'єктивно існують у зовнішньому середовищі банку та суб'єктивно оцінені керівниками, з порівняно сильними та слабкими сторонами у функціонуванні банку. Такий баланс було складено з використанням матричних методів аналізу маркетингової діяльності:

- 1) PEST-аналіз являє собою експертний аналіз зовнішнього середовища, у якому виділяється чотири основні групи факторів впливу: політичні, економічні, соціальні, технологічні;
- 2) SWOT-аналіз — це методика, що передбачає пошук сильних і слабких сторін, можливостей і загроз, а після цього встановлення зв'язків між цими сторонами, які в подальшому можуть бути використані для формулювання стратегії банку;[1 с.147]
- 3) матриця розвитку товару (послуги) та ринку Ансоффа допомагає банкові знайти перспективні стратегії для подальшого розвитку;
- 4) матриця БКГ (Бостонської консалтингової групи) також використовується для планування маркетингу та проведення стратегічного аналізу.[2 с.293]

На другому етапі студенти аналізували отримані результати складання стратегічних балансів та розробляли стратегії управління діяльністю банків.

На останньому етапі студенти захищали свої оформлені проекти. Оформлення проектів відбувалося у довільній формі та у залежності від фантазії й творчості студентів. Висновки формулювалися відповідно до поставлених при плануванні завдань.

Досвід роботи з методу проектів показує, що студенти можуть виступати активними учасниками процесу створення проекту, виробляти свій власний погляд на інформацію, намічати мету й задачі і шукати шляхи їхнього рішення, приймати чіткі стратегічні рішення.

Список використаних джерел

1. Коваленко В.В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика : монографія / В.В. Коваленко. — Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. — 228с.
2. Разіна О.В. Маркетингова стратегія як одна із важливих функціональних стратегій / О.В. Разіна // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. — 2012. — Вип. 16. Т. 3. — С. 291—294.
3. Фунтікова О. Сучасний погляд на використання методу проектів в організації самостійної роботи студентів поза аудиторією у вищій коледжі / О. Фунтікова // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. — 2003. — № 11. — С. 17-24.

Співак Анна Олександрівна

викладач гуманітарних дисциплін, методист, коледж Сумського національного аграрного університету, anna.prosyaniuk28@gmail.com

PROJECT TECHNOLOGIES AS A WAY OF ORGANIZING LEARNING ACTIVITIES IN ENGLISH CLASSES

The modern world is changing rapidly and therefore the requirements of people are changing. Students of the 21st century are fundamentally different in their worldview. So, when they come to college, they overwhelmingly face a system of education that does not meet their needs and slows down their development. That is why the only means of solving such a task for a teacher is a creative approach to their pedagogical activity, as a result of which the creativity becomes the dominant core of the entire educational process. There are many different forms and methods of innovative learning for qualitative mastering of knowledge by students. The modern method of teaching a foreign language pays great attention to the creative activity of students. Intensification of this process is due to the introduction of interactive techniques, which include the method of projects. Project technology is an innovative educational activity and it sets a number of perspective tasks:

1. to create models of creative education for the development of innovative personality;
2. to focus on personality-oriented activity, during which students choose close and meaningful topics and problems for them; they are able to disclose their abilities and talents completely; get knowledge in close connection with real life practice;
3. to promote the development of positive motivation of each student, regardless of the level of their speech skills;
4. to develop the ability to extract and to process information from various sources, to use it for self-development and self-improvement;
5. to promote an atmosphere of cooperation and interaction, where students learn to be tolerant, to think critically, make decisions;
6. to develop intellectual and physical abilities of students, their emotional sphere.

Realization of the method of projects in practice leads to a change the teacher's role: he is not a source of knowledge for students anymore, he becomes an organizer of students' cognitive activity. The following types of projects are used:

- Creative projects, which involve the appropriate design of the results. As a rule, they do not have a well-defined structure of joint activity of the participants. It is worth saying that any project requires a creative approach, and in this sense, any project can be called creative.
- Role-playing, in which the structure remains open until the end of the project. Participants play certain roles, due to the nature and content of the project and the peculiarity of the problem. The level of creativity is very high, but the dominant kind of activity is still a role-playing game.
- Informational, that are aimed at collecting information about any

objects and familiarizing the project participants with this information, analyzing it and summarizing the facts. Such projects often integrate into research projects and become their organic part.

Of course, in practice, you often have to deal with mixed types of projects. There are some examples of using project technology in English classes. Students are actively involved in the creation of various types of projects while studying topics: "Foreign Languages in my Life", "My Future Profession", "The Trip of my Dream", etc. The results of the project work are albums with works and illustrations, written reports, wall paintings, videos, multimedia presentations, prepared by students. Using a computer makes a project more dynamic. Students themselves collect the texts of their works, learn to work with text and graphic editors, improve their computer skills, learn the use of electronic versions of English-Ukrainian and Ukrainian-English dictionaries.

The active introduction of these technologies into the educational process allows successful solving pedagogical problems and preparing students for a future communication with foreign speakers.

Speaking about pros and cons of the project technologies scientists admit a lot of advantages in this method. For example:

- a lack of ready-made and unambiguous decisions (modeling of life situations);
- a development of self-education and self-control skills;
- a development of group work skills;
- a development of searching, collecting and presenting information skills;
- an increasing motivation;
- an integration of different subjects.

As for disadvantages:

- a reappraisal of your opportunities and getting into a stressful situation due to the impossibility of investing in certain timeframes;
- psychological communicative problems: the division of the group into "workers" and "ballast";
- technical problems, which can affect both the process of work and the final result.

So, despite all the disadvantages, the use of new information technologies not only enliven and diversify the educational process, but also opens up more opportunities for expanding the students' outlook. Without a doubt, it has a huge motivational potential and contributes to the principles of individualization of education. Project activity allows students to act as authors, creators, increases creativity, expands not only the general outlook, but also promotes the expansion of language knowledge. The principles of this technology provide voluntary participation, discussion issues, participation in various actions, events, and cases; freedom of communication, mutual tolerance, constructiveness; respect for the views, ideas, approaches and activities of the participants; provides opportunities for the students to make free choices of ideas, norms, values, models of behavior,

decisions, etc. It provides partnership, equal cooperation of students and teachers.

Список використаних джерел

1. Ірина Олійник. Використання методу проектів на заняттях англійської мови / Ірина Олійник // Профтехосвіта. – 2012. №10 (46), с.29-33
2. Яковлєва Т.В. Використання інноваційних технологій при вивченні англійської мови / Т.В. Яковлєва. - Режим доступу: <http://osvita.ua>

Лук'яненко Людмила Миколаївна

*викладач вищої категорії, заступник директора з навчальної роботи,
коледж Сумського національного аграрного університету,*

koledgsnau@ukr.net

ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Із кожним роком українська освіта стає відкритішою. Усе більше розширюються прямі зв'язки між українськими й закордонними освітніми школами, усе частіше впроваджуються в Україні інноваційні методи, нові освітні проекти, навчальні курси й навіть освітні програми. Завдяки цьому українська освіта швидко збагачується новим досвідом, підходами, освітніми технологіями та методами. У результаті – поліпшення якості навчання в школах та ЗВО, знання нашої молоді стають конкурентноздатними.

Одним із таких методів, що суттєво збагачує освітній процес у закладах вищої освіти, є метод проектів, використання якого змінює традиційний підхід до навчання.

При запровадженні цієї технології знання засвоюються набагато краще, адже інтерактивні методики розраховані не на запам'ятовування, а на вдумливий, творчий процес пізнання світу, на постановку проблеми та пошук її вирішення.

Що хвилює сьогодні мене як викладача і має хвилювати кожного освітянина? Насамперед те, як у наш нелегкий час відшукати ті оптимальні методи й засоби навчання, які не лише забезпечували б високий рівень знань, а й сприяли б формуванню мовної особистості, національно свідомого громадянина. Великі можливості для реалізації цього важливого завдання у закладах вищої освіти мають такі предмети як українська мова, література, українська мова за професійним спрямуванням. Проблема є важливою, бо визначається сучасними запитами та потребами суспільства, полягає у формуванні такої мовної особистості, яка є носієм мови і вільно володіє лінгвістичними знаннями та високим рівнем комунікативних умінь і навичок, дбає про красу і розвиток власного мовлення.

Основна мета методу проекту – надання студенту можливості самостійно здобувати знання під час розв'язання практичних завдань або проблем, які вимагають інтеграції із різних галузей. Викладачу в проекті відводиться роль координатора, експерта, додаткового джерела інформації.

Проектний метод може виховати діяльних, енергійних, особистостей, які

вміють самостійно здобувати і використовувати набуті знання.

Використовуючи даний метод на заняттях, ставлю перед собою завдання: навчити дитину, жити, думати, аналізувати, логічно будувати усні й письмові висловлювання, а головне – навчити вчитися протягом усього життя. Потрібно, щоб кожен студент, в майбутньому фахівець, усвідомив: мова не просто засіб спілкування, а генетичний код, і порушення цього коду породжує непорозуміння у душі, розриває генетичний зв'язок між поколіннями. Відомі слова Ліни Костенко: «Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку в них відбирають мову». Тому сучасні заклади вищої освіти повинні піклуватися про розвиток кожної особистості, створювати сприятливі умови для реалізації творчого потенціалу та здібностей своїх студентів.

Метод проектів сьогодні вважається одним з перспективних видів навчання, оскільки він підвищує мотивацію для отримання знань, розвиває інтелект та творчість.

Якщо говорити про модель сучасного студента коледжу, то у нього на ґрунті мовної компетенції (знань основних понять лінгвістики мовлення, умінь і навичок аналізу тексту), виникають уміння мовленнєвого спілкування, і, як результат, відбувається побудова мовленнєвої поведінки. Отже, можна визначити складники комунікативної особистості студента закладу вищої освіти I-II рівнів акредитації:

- великий пізнавальний досвід;
- високий рівень комунікативної компетентності;
- стійке прагнення вдосконалювати власне мовлення;
- дотримання певного мовленнєвого ідеалу.

Тому моє завдання створити всі умови для розвитку мовленнєвих здібностей студентів на першому курсі. І запровадження методу проекту на заняттях української мови є актуальним.

У процесі проектування студенти міркують, дискутують, сперечаються – відбувається дослідницька робота, спрямована на самостійне шукання. Відбувається спілкування на занятті – “надзвичайно серйозна і складна проблема в педагогічній діяльності викладача- словесника»

Програма з української мови для студентів I-II курсів передбачає інтенсивну роботу з піднесення культури мовлення. З використанням методу проектів легко опрацьовувати теми для написання творів на морально-етичну тему, есе, нарисів на основі життєвих вражень, виступів на зборах, семінарах, виступів під час дискусії тощо. Варто зазначити, що навчити студентів виконувати кожен з видів письмових робіт необхідно заздалегідь. Оцінювати студентські роботи слід за критеріями, визначеними чинною програмою з української мови.

Опис кожного з проектів складається з назви (теми), мети, очікуваних результатів, ключового питання, тематичних питань, операційних карт з розробки тематичних питань.

Назва проекту містить у собі провідну тему подальшої роботи (про що йтиметься мова) або головну думку міркувань (ідейний зміст проекту), змістове

наповнення роботи з проектування. Слід зазначити, що студенти можуть добирати власні назви. Вказану мету варто розуміти як спрямування, завдання щодо формування складових життєвої компетентності студентів. Очікувані результати – конкретні якості характеру, життєві компетенції особистості студентів як складники життєвої компетентності. Ключове питання – це проблема, яка становить суть проекту.

Процес застосування методики проектів на заняттях української мови має певну специфіку. Роботу логічно побудувати за таким алгоритмом:

- підготовчу роботу над створенням проекту (процес проектування, опрацювання тематичних питань проекту) варто організувати на усному занятті розвитку зв'язного мовлення;
- форма матеріального вираження студентських проектів визначається переліком робіт з розвитку зв'язного мовлення комунікативної змістової лінії чинної Програми з української мови (твори, перекази, виступи, есе);
- студенти виконують письмову роботу (проект) самостійно у формі домашньої роботи;
- у визначений викладачем термін студенти у свій вільний час збираються групами (тими ж групами, які опрацьовували разом операційні карти проекту), перечитують письмові роботи один одного, шляхом конкурсного відбору обирають найкращий проект, готуються до його захисту.
- студенти здають письмові роботи;
- викладач перевіряє студентські роботи відповідно до вимог програми.
- викладач проводить заняття аналізу письмової роботи;
- викладач призначає термін захисту (презентації) проектів;
- на одному з наступних занять виділяється час для захисту (презентації) студентських проектів;
- студенти захищають відібраний проект;
- викладач здійснює зовнішню оцінку проекту.

Проектна методика відрізняється кооперативним характером виконання завдань під час роботи над проектом, діяльність, яка при цьому здійснюється, є за своєю суттю креативною та орієнтованою на особистість студента. Вона передбачає високий рівень індивідуальної та колективної відповідальності за виконання кожного завдання з розробки проекту. Спільна робота групи студентів над проектом невіддільна від активної комунікативної їх взаємодії. Проектна методика є однією з форм організації дослідницької пізнавальної діяльності, в якій студенти займають активну суб'єктивну позицію. Головним результатом роботи над проектом будуть актуалізація наявних і придбання нових знань, навичок та вмінь і їх творче застосування в нових умовах.

Список використаних джерел

1. Абашина Н.С. Розвиток ключових життєвих компетенцій через метод проектів // Метод проектів: традиції, перспективи, життєві результати: Практико-орієнтований збірник / Керівник авторського колективу – директор ліцею міжнародних відносин № 51 С.М. Шевцова. Науковий керівник і редактор – канд. істор. наук І.Г. Єрмаков. – К.: “Департамент”, 2003.
2. Задерей О.А. Метод проектної технології та його застосування на заняттях

- з української мови та літератури: методичний посібник. – Каховський агротехнічний коледж, 2012.
3. Активні методи навчання // <http://users.kpi.harkov.ua/lre/bde/ukr/pedde/active.Htm>.
 4. Єрмаков І. Г. Компетентісний потенціал проектної діяльності // <http://www.library.edu-ua.net/>
 5. Іонова М.І. Потенціал методу проектів для розвитку творчої особистості // <http://www.ioso.ru/distant/project/meth%20project/metod%20pro.htm>.
 6. Кримський С.Б. Людина – проект світу і смислу // Метод проектів: традиції, перспективи, життєві результати: Практико-зорієнтований збірник / Керівник авторського колективу – директор ліцею міжнародних відносин № 51 С.М.Шевцова. Науковий керівник і редактор – канд. істор. наук І.Г. Єрмаков. – К.: “Департамент”, 2003.
 - 7 Кубракова Н. Проектування самоосвітніх компетенцій // Підручник для
 8. Морзе Н. Метод навчальних проектів ... // Вісник програм шкільних обмінів // <http://visnyk.iatp.org.ua/print;498/>
 9. Паламарчук О. Культурологічні проекти у профільній коледжі // Підручник для директора. – 2005. – № 9-10. – с. 59-65.
 10. Сисоєва С. Особистісно зорієнтовані технології: метод проектів // Підручник для директора. – 2005. – № 9-10. – с. 25-31.

Поддубна Поліна Сергіївна

магістр, викладач іноземної мови, polina.poddubna@ukr.net

THE USAGE OF THE PROJECT METHOD IN ENGLISH CLASSES

In modern methodology of teaching foreign languages the project method is designed as activity which takes one of the leading positions. The integration of Ukraine in the European educational field leads to combining research and training students that require updating educational content and forms of the educational process, introduction of innovative methods and means of training students while preparation them to self-activity. One of the methods that greatly enriches the learning process is the method of training projects. Using this method changes the traditional approach students to study. [3]

Such scientists as G. Vashchenko, [2] O. L. Zhuk, [5] I. S. Sergeev, [7] A. M. Golodenko, [3] I. P. Oliynyk [6] and others argue that the method of projects involves the organic integration of students' knowledge from different fields for solving separately practical problems, while stimulating the development of creative abilities of the student's personality. That is why using the project method is actual in the educational process .

Thus, I. P. Oliynyk [6] defines **a project** as a joint, creative, educational and

cognitive activity of students and teachers having a common goal, agreed methods, methods of activity and aimed at achieving from the results of the activity. Method projects exempt the student from the direct influence of the teacher in the process of learning and skills through self-organization and self-studying while creating a particular product or solve a particular problem taken from real life.

The essence of the project by I. S. Sergiev [7; p. 145] is recognized as “five P”:

1. Problem
2. Planning
3. Information search (ukr. «пошук інформації»)
4. Product
5. Presentation + “the sixth P” – Portfolio, that is the folder which contains all project materials, including drafts, day plans, reports and more.

According to G. Vashchenko [2; p. 57] and O. L. Zhuk [5; p. 209-211] The method of projects is one of the active methods of conducting classes which involves individual, pair or group (but independent) activities of those who study, providing a guaranteed achievement. It involves abandoning authoritarian and reproductive teaching methods, requiring a deliberate and well-founded combination with different methods, forms and means of learning, and is one of the many innovations in Ukrainian education.

Let's turn to the specifics of the foreign language and the usage of project method in teaching. First of all, the teacher of a foreign language teaches children the ways of linguistic activity. In recent decades of traditional foreign language teaching, it has been decided to oppose communicative and intensive methods. [5; p. 212]

The main task of the teacher in teaching English is to shift the emphasis from various types of exercises on the creative activity of students, which lies in the possession of certain linguistic means. The method of projects can allow to solve this didactic task and accordingly convert the English classes into a discussion, research club, which solves really interesting, practically significant problems for pupils taking into account the peculiarities of the country's culture and, if possible, on the basis of intercultural interaction. [6]

The project work gives us a wide range of activities, such as inexhaustible creativity, so this technique will always be relevant. By introducing the design work into the learning process, it becomes possible to introduce students closer and brighter culture, traditions and habits of the studied countries and nationalities. We turn from passive listeners to active participants in tradition data, which helps students remember their projects all their life. It is also necessary not to forget about such an important thing as a positive attitude towards each student, encouragement, appreciation for successful work, which will inevitably inspire students on creative upsurge, fresh and extraordinary ideas. The subject of the work can be diverse: it all depends on the curriculum, the environment, interests, experience, level of training, needs and expectations of students. Taking into account goals, work on a project can take a day, a week, a month, or even longer: as a rule, the larger the group, the longer the duration of the work. [4]

I. P. Oliynyk [6] suggests that the main requirements for the usage of the project method are:

1. the presence of a significant problem in the research, which requires integrated knowledge, research search for its solution (for example, a study of the history of holidays and their celebration in the English-speaking countries – St. Patrik's Day, Thanksgiving Day, Christmas etc.; organization of virtual trips to different countries);

2. practical and theoretical significance of the expected results;

3. individual (pair, group) activity of students in English class;

4. structured content of the project part;

5. the usage of research methods: problem definition, discussion of research methods, final results, analysis of data, correction, conclusions.

The choice of themes for projects in different situations may be different. In the course of English, the project method can be used as part of the program material on virtually any topic, since the subject selection is conducted taking into account the practical significance for the learners of the English language.

So, using the project method in English lessons helps a teacher not only to develop language skills in students, but also to form intellectual and speech skills in them. The project method in methodology in teaching of foreign language is one of the most advanced techniques. By actively developing integrated skills and knowledge, initiative, cooperation and mutual responsibility, it fairly combines in practice the fundamental principles of forming communicative competences of students in the process of teaching the language with the general tasks and values of national and European education. The project work gives us a wide range of activities, such as inexhaustible creativity, so this technique will always be relevant.

Список використаних джерел

1. Бегьом Ф. Проект на уроці іноземної мови / Ф. Бегьом // К.: Основа, 2007. – 45 с.
2. Ващенко Г. Загальні методи навчання: Підруч. для педагогів / Г. Ващенко. – К.: Укр. видавнича Спілка, 1997. – 410 с.
3. Голоденко О. М. Метод проектів в навчальному середовищі. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://intkonf.org/golodenko-om-metod-proektiv-v-navchalnomu-seredovischi/>
4. Гусельникова Е. В. Метод проектов на занятиях английского языка с использованием интернет-технологий. [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.festival/September>
5. Жук О. Л. Педагогика: Учеб.-метод. комплекс для студентов пед. специальностей / О. Л. Жук. – Мн.: БГУ, 2003. – 383 с.
6. Олійник І. П. Використання методу проектів на заняттях англійської мови як один із шляхів формування комунікативної компетентності студента. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nmc.od.ua/wp-content/uploads/2013/10/Oliynyk.pdf>

Біденко Лариса Валентинівна

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувача кафедри мовної підготовки іноземних громадян, Сумський державний університет, koledgsnau@ukr.net

Абу-Кран Абдалла

студент II курсу, Сумський державний університет, koledgsnau@ukr.net

СУТНІСТЬ ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ І ЇЇ РОЛЬ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

На сьогодні у методиці викладання української мови як іноземної (надалі – УЯІ) спостерігається зростання інтересу до проектних технологій, що дозволяє будувати процес навчання на особистісно-орієнтованій основі.

Аналіз наукової літератури з проблеми дослідження показав, що проектна технологія давно вважається однією з ефективних форм навчання студентів.

Науковці зазначають, що навчальний проект – це форма організації знань, яка передбачає комплексний характер діяльності всіх його учасників, спрямовану на отримання освітньої продукції за певний період – від одного заняття до декількох місяців [2].

На думку С.І. Тимченко, О.В. Гуракова, названий інноваційний метод може широко охоплювати різні компоненти процесу навчання. Лінгводидакти трактують метод проектів як самостійно сплановану і реалізовану роботу іноземною мовою, при цьому мовне спілкування «вплітається в інтелектуально-емоційний контекст іншої діяльності» [1].

Поступове впровадження інформаційних технологій у навчальний процес сприяє реалізації нових форм і видів навчальної діяльності, в нашому випадку – це створення проектів.

Як приклад, розглянемо один проект, який був створений студентами першого курсу і отримав назву «Навчання іноземних студентів дієслівним формам української мови (дієприкметника)». Головне завдання нашого проекту – поглиблення знань студентів за певною граматичною темою, розвиток компонента іншомовної комунікативної і професійної компетентності.

Для реалізації зазначених цілей студентам необхідно було вирішити низку завдань: повторити значення, форми і функції дієприкметників; вивчити літературу щодо створення мультимедійних презентацій; додати граматичний матеріал до електронного ресурсу на основі професійної лексики (у вигляді міні-тексту професійної спрямованості).

Робота над проектом передбачала такі етапи:

- 1) підготовчий (визначення цілей проекту, термінів його виконання і вибір робочої групи);
- 2) реалізація проекту (підбір лінгвістичного матеріалу, прикладів текстів з анатомії, створення слайдів, виправлення помилок);
- 3) презентація матеріалу (виступ перед студентами групи).

Структура електронного проекту являє собою не тільки модель вивчення граматичної теми, яку необхідно засвоїти, а й самц технологію навчання щодо засвоєння складного граматичного матеріалу.

Робота над проектом проводилася упродовж трьох місяців. Учасники самостійно розподіляли між собою завдання і час проміжного контролю. Незважаючи на те, що студенти виконували завдання у групах, все ж таки виникали певні труднощі і запитання. Складність полягала в тому, що у студентів недостатньо сформовані вміння виділяти головне і другорядне, підібраний матеріал доводилося структурувати і розміщувати на слайді спільно з викладачем.

Вдалим, на наш погляд, є те, що приклади використання дієприкметникових зворотів у наукових медичних текстах реалізовувалися на основі анімаційного матеріалу (наприклад, будова грудної клітки), при цьому мікротексти створювалися студентами самостійно.

Отже, слід зазначити, що реалізація методу проектів у процесі навчання української мови іноземними студентами сприяє підвищенню мотивації, вчить самостійно планувати дії, прогнозувати результат, вибирати способи і засоби їх досягнення, а також розвиває творчий потенціал студентів.

Список використаних джерел

1. Гукова А.В. Групповое проектное обучение / А.В. Гукова, С.И. Тимченко // Высшее образование. 2007. - № 4. – С.27.
2. Морзе Н. Метод навчальних проектів / Н. Морзе // Вісник програм шкільних обмінів. – Режим доступу: <http://visnyk.iatp.org.ua/print;498/>. – Заголовок з екрану.

Генайтус Ольга Вікторівна

викладач вищої категорії, коледж Сумського національного аграрного університету, koledqsnau@ukr.net

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Аналіз досвіду роботи в коледжі свідчить, що рушійною силою процесу навчання є інтерес студентів до предмета. Розвивати його покликані системи інтерактивних та особистісно зорієнтованих педагогічних технологій, серед яких метод проектів.

Модне слово «проект» постійно на слуху. Але чомусь одні проекти виконуються і приносять результат, а інші - ні.

Ще В. Сухомлинський переконував, що «справжня школа - це багато гранне духовне життя студентського колективу, в якому викладач і студенти об'єднані багатьма інтересами і захопленнями ». Тому найдоцільнішим є інноваційний метод проектів, який передбачає використання педагогом сукупності дослідницьких, пошукових, творчих за своєю суттю методів, прийомів, засобів.

Робота над проектом - практика особистісно зорієнтованого навчання в процесі конкретної праці студента на основі його вільного вибору, з урахуванням його інтересів . У свідомості студента це має такий вигляд:

«Все, що я пізнаю, я знаю, для чого це мені треба і де я можу ці знання застосувати». Для педагога - це прагнення знайти розумний баланс між академічними і прагматичними знаннями, вміннями та навичками.

Проектна діяльність допомагає усвідомити відповідальність кожного за спільну справу, підвищити рівень особистої участі, якомога ефективніше виконати роботу та представити її результат.

Метод проектів - це модель організації навчального процесу, орієнтована на творчу самореалізацію особистості, розвиток її можливостей у процесі створення певного «продукту» під контролем викладача.

Найбільш доцільним та ефективним метод проектів є на заняттях літератури та в позааудиторній роботі. Результатом такого проекту можуть бути твори різних літературних жанрів: казка, оповідання, вірш, стаття, сценарій, альманах, виставка, фольклорне свято, альбом, газета, екскурсія тощо.

Підготовка проекту з мови орієнтує більше не на пошукову, а на творчу діяльність.

У мовному проекті можуть міститися правила, визначення з обраної теми, схеми, таблиці, алгоритми, вправи на повторення, творчі завдання, ребуси, кросворди, акровірші тощо.

Практикуємо як індивідуальні, так і групові проекти.

Проект спрямований на збір інформації про будь-який об'єкт, явище. Він має певну структуру:

- формулювання мети,
- робота з різноманітними джерелами інформації,
- обробка матеріалів,
- оформлення результату,
- його презентація.

Найважливішим є етап підготовки. Обравши тему, визначаємо зі студентами ідею та разом обговорюємо її. Попередньо викладачу потрібно продумати можливі варіанти проблем, які важливо дослідити. Самі ж проблеми висувуються студентами з подачі викладача. На даному етапі використовуємо «мозковий штурм» з подальшим колективним обговоренням. Після формування груп, розподілу обов'язків обговорюються можливі методи дослідження пошукової інформації, способи оформлення кінцевих результатів (презентація, захист, творчі роботи і т. ін.). Для полегшення роботи розробляємо і пропонуємо студентам пам'ятки.

Під час самостійної роботи над проектом домінує ініціатива дітей, створюється ситуація успіху. Призначаються консультації, переглядаються чернетки, даються рекомендації. Увесь опрацьований, оформлений матеріал студенти представляють під час захисту проектів.

Однак не можна стверджувати, що проектна робота допоможе вирішенню всіх проблем навчання. Адже в роботі за даним методом існують і труднощі: на підготовку до роботи витрачається багато часу (значні моральні та інтелектуальні зусилля).

Зміст проектів виходить за межі вивчення української мови й літератури

і поєднує їх з іншими науками, спирається на загальнолюдські цінності. Метод проектів створює умови для творчої самореалізації студентів, підвищує мотивацію для отримання знань, сприяє розвитку їхніх інтелектуальних здібностей.

Під час захисту проектів демонструється не тільки активність студентів, зростання їхнього пізнавального інтересу, а й неабияка творчість; вони представляють листи, нариси, поетичні збірки, наукові доповіді, акції пам'яті, компаративний аналіз тощо. Крім матеріалу з основних предметів, студенти використовують різні види мистецтва, зокрема, живопис, музику, графіку, креслення, опрацьовують додаткову літературу, а найголовніше — удосконалюють не тільки знання з української літератури, а й уміння та навички самостійної роботи, вчать разом ставити мету, завдання, досягати їх, робити певні висновки.

Окреме місце відводиться вимогам до написання роботи, її друку, збагачення ілюстративним матеріалом. Проводиться огляд попередніх контрольних робіт, даються корисні поради та рекомендації. Розв'язання проблеми, яка стоїть перед студентом в процесі виконання проекту, забирає більшу частину часу.

Досвід організації науково-дослідницької діяльності переконує, що вона є важливим елементом системи роботи з обдарованою молоддю, сприяє розвитку творчого потенціалу студента, його світогляду, самостійності, самоорганізації й відкриває перед ним можливості самореалізації. Активізується дослідницька робота, якщо для експерименту правильно вибраний об'єкт роботи. Отриманий матеріал опрацьовується, фіксується, обробляється, перевіряється, систематизується. Таким чином, вирішується теоретичне, наукове та практичне розв'язання проблеми.

Проектна робота надає студентам можливість спілкуватись у реальній життєвій ситуації, що вимагає від них застосовувати та адаптувати вивчений мовний матеріал. Зацікавленість вибором теми та процесом роботи над проектом підвищує їх мотивацію та інтерес до вивчення мови.

Список використаних джерел

1. Застосування проектних технологій на заняттях української літератури. Л. Денисюк // «Українська мова та література», №17-18, 2010.
2. Організація проектної діяльності студентів на заняттях літератури. Г. Семко // «Вивчаємо українську мову та літературу», №33, 2008.
3. Проектні технології на заняттях мови і літератури. О.Каліманов // «Вивчаємо українську мову та літературу», №28, 2008.

СЕКЦІЯ СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ

Рубан Ольга В'ячеславівна

викладач вищої категорії, викладач-методист, коледж Сумського національного аграрного університету, rubanrov@ukr.net

Марченко Анастасія Анатоліївна

студентка III курсу спеціальності «Право», коледж Сумського національного аграрного університету, anastasiamar4enkosmile@gmail.com

Квітка Валерія Андріївна

студентка III курсу спеціальності «Право», коледж Сумського національного аграрного університету, Kvitkav22@gmail.com

МІНІ-ПРОЕКТИ НА ЗАНЯТТЯХ З СОЦІОЛОГІЇ: ШУКАЄМО, АНАЛІЗУЄМО, РОБИМО ВИСНОВКИ – ВЧИМОСЯ

Кожен викладач у своїй практичній діяльності застосовує різні методи заохочення студентів до виконання домашніх робіт та розуміння даного предмета загалом.

Останнім часом популярним є такий вид роботи, як міні-проекти, який все більше поширюється у системі освіти різних країн світу. Наш навчальний заклад є на передовій оптимізації освітнього процесу, тому метод проектів та міні-проектів є одним із основних методологічних питань над яким працює педагогічний колектив коледжу. Зміст даного виду роботи заключається в пошуковій, дослідницькій, творчій та індивідуальній або колективній діяльності студентів та консультаціями викладача.

Соціологія – «наука про суспільство», а це означає, що вона саме та наука, яка вимагає більш чіткого теоретичного роз'яснення й практичного подання матеріалу, тобто на прикладах інформація засвоюється найкраще. Саме в середовищі соціального знання відбувається діалектична взаємодія теорії і практики. Тому, студентам у підготовці до занять зростудентишим є не «зазубрення» теорії, а саме застосування певних знань при вирішенні нагальних проблем у різних життєвих ситуаціях. Проектна діяльність – нині одна з найперспективніших складових освітнього процесу, тому що створює умови творчого саморозвитку та самореалізації студентів й формує необхідні життєві компетенції. Самостійне здобування знань, систематизація їх, можливість орієнтуватися в інформаційному просторі, бачити проблему і приймати рішення відбувається саме через метод проекту.

Причинами поширення даного виду роботи є вимоги часу, а саме:

- Необхідність не стільки передавати студентам суму тих чи інших знань, скільки навчити здобувати знання самостійно, використовувати їх для вирішення нових пізнавальних і практичних задач;
- Актуальність розвитку у студентів комунікативних навичок, умінь працювати в різноманітних групах, виконувати різні соціальні ролі та долати конфліктні ситуації;
- Значущість для діяльності людини умінь користуватися дослідницькими методами: збирати необхідну інформацію,

аналізувати її з різних точок зору, висувати гіпотези, робити висновки [1, с. 79-80].

Щоб отримувати від навчання задоволення студенти повинні креативно мислити, не боятися висловлювати свої думки, вести дискусії та доводити свою точку зору, саме тоді втілення міні-проектів є корисними та значущим.

У ході проведення занять нами було застосовано використання міні-проектів з п'яти ключових тем:

- 1) Проведення соціологічного опитування;
- 2) Організація бюджету молодшої сім'ї;
- 3) Мій вільний час;
- 4) Оптимізація процесу навчання;
- 5) Культура як показник рівня розвитку суспільства.

Першим творчим завданням у процесі вивчення дисципліни «Соціологія» був міні-проект на тему «соціологічне опитування». Зміст проведення даного виду роботи складався з декількох етапів:

- Першим був поділ студентів на групи залежно від їх бажання та спільних інтересів.
- Другим – обговорення ключової проблеми та вибір однієї загальної теми. Враховуючи нагальні проблеми соціуму були висвітлено такі теми:

- «Чи готові люди піклуватися про навколишнє середовище заради свого майбутнього?»
- «Суїцид в житті підлітків»
- «Правильність вибору майбутньої професії»

- Наступним кроком було висвітлення кожною групою своєї теми, наведення аргументів та висловлення своєї точки зору та чому саме їх резон є найбільш актуальним.

Ми висвітили питання, яке на нашу думку є найбільш глобальним для всього людства – це «Чи готові люди піклуватися про навколишнє середовище заради свого майбутнього?», тому що кожен з нас не хоче нести відповідальність за заподіяння шкоди навколишньому середовищу та на підсвідомості уникає подолання цих проблем. Але шляхом голосування темою для соціологічного опитування було обрано «Суїцид в житті підлітків».

- Далі на меті було саме проведення опитування серед студентів нашого коледжу, ми отримали відповіді та шляхом аналізу дійшли висновків, що більшість людей вікового діапазону 14 – 18 років хоча б раз, але задумувалася над самогубством і однією із головних причин було непорозуміння в родинних стосунках, нерозділене перше кохання та підліткова вразливість до сприйняття цього світу.

Виходячи з цього, кожен із нас зрозумів для себе наскільки цінним є наше життя. З кожним днем варто, крок за кроком, йти до своєї мети та не витратити

марно свої сили на безпідставні думки. З цього випливає, найбільш доцільною порадою є зайняття саморозвитком та планування свого майбутнього.

Наш другий міні-проект «Мій вільний час» тісно пов'язаний з висновком попередньої теми.

Ми не задумувалися про кількість свого вільного часу та не розуміли які можливості втрачаємо не використовуючи його за призначенням. Та не розібравшись, що є самим поняття вільного часу неправильно дали розрахунки свого дозвільного часу.

Проте, викладач дав нам зрозуміти, що період до навчання та після і є вільним часом. Ключовою метою викладача було донесення до нас думки про те, щоб кожен мить ми використовували з користю і навіть час поїздки в автобусі був максимально продуктивним для власного саморозвитку, наприклад, це може бути читання книги. На практичному занятті у вигляді міні-проектів – відеоролику кожен з нас презентував свій позанавчальний час. Студенти проявили ініціативу в створення креативної та індивідуальної подачі своїх проектів.

Підсумовуючи, можна сказати, що ми замислилися над ефективним використанням кожної вільної хвилини.

Не менш цікавим було наступне дослідження та підготовка міні-проекту з теми «Формування бюджету молодой сім'ї». Студентами групи було розглянуто всі можливі витрати та доходи молодой сім'ї. В результаті оприлюднення своїх варіантів, виникли дебати стосовно доходів та заробітку членів родини. Ми розбилися на два табори: у нас була більш реальна сума, яку молодь дійсно може заробляти у наш час – це від 8 до 15 тисяч на місяць (враховуючі допомогу батьків), а дехто вважав, що для прожиткового мінімуму потрібно від 25 тисяч, які на нашу думку середньостатистична сім'я заробляти не в змозі. Враховуючі і інші «фактори стабільності» сім'ї (побут, дозвілля, взаємини з родичами), ми дійшли висновку, що більшість людей нашого віку не готові до сімейного життя, бо не усвідомлення важливості інститута сім'ї, не урахування всіх факторів життєдіяльності сім'ї, безвідповідальність розподілу сімейного бюджету може призвести до розпаду новоствореної сім'ї, отриманню невдалого досвіду та моральних і психічних травм. Більшість аудиторії збагнула, що створення сім'ї – це свідомий процес, який потребує великі моральні та матеріальні зусилля.

По переді у нас ще два міні-проекта. Ми сповнені сил та натхнення на творчо-пізнавальну, продуктивну роботу.

Список використаних джерел

1. Лопатка К.М., Рубан О.В. Зробимо навчання цікавішим: метод проектів / Освіта. Технікуми, коледжі 3,4 (46) 2018, С. 79-83

НАШІ АВТОРИ

1. **Абу-Кран Абдалла**, студент II курсу, Сумський державний університет, koledgsnau@ukr.net
2. **Березовська Валерія Олександрівна**, студентка IV курсу спеціальності «Право», коледж Сумського національного аграрного університету, valeriya.berezovska@gmail.com
3. **Біденко Лариса Валентинівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувача кафедри мовної підготовки іноземних громадян, Сумський державний університет, koledgsnau@ukr.net
4. **Бізюк Анастасія Олександрівна**, студентка II курсу спеціальності «Право», коледж Сумського національного аграрного університету, anastasiabizuk@gmail.com
5. **Бісік Світлана Гаврилівна**, викладач-методист, викладач вищої категорії, коледж Сумського національного аграрного університету, sveta3139@meta.ua
6. **Бутенко Лариса Григорівна**, голова циклової комісії правових та гуманітарних дисциплін, викладач вищої категорії, коледж Сумського Національного аграрного університету, larisabutenko2507@ukr.net
7. **Вернидуб Галина Олексіївна**, викладач вищої категорії, старший викладач, коледж сумського національного аграрного університету, ladygalinka29@gmail.com
8. **Гриценко Вікторія Леонідівна**, кандидат економічних наук, голова циклової комісії обліково-фінансових та економічних дисциплін, викладач-методист, коледж Сумського національного аграрного університету, vicagritsenko@gmail.com
9. **Генайтус Ольга Вікторівна**, викладач вищої категорії, коледж Сумського національного аграрного університету, koledgsnau@ukr.net
10. **Дмітрєвський Данііл Олегович**, студент IV курсу спеціальності «Право», коледж Сумського національного аграрного університету, dendmitrevsky@gmail.com
11. **Єфременко Оксана Анатоліївна**, голова циклової комісії загальноосвітніх дисциплін, викладач вищої категорії, коледж Сумського національного аграрного університету, efremenkooksanasnay@gmail.com
12. **Квітка Валерія Андріївна**, студентка III курсу спеціальності «Право», коледж Сумського національного аграрного університету, Kvitkav22@gmail.com
13. **Костян Світлана Василівна**, викладач вищої категорії, коледж Сумського Національного аграрного університету, koledgsnau@ukr.net
14. **Лук'яненко Людмила Миколаївна**, викладач вищої категорії, заступник директора з навчальної роботи, коледж Сумського національного аграрного університету, koledgsnau@ukr.net
15. **Марченко Анастасія Анатоліївна**, студентка III курсу спеціальності «Право», коледж Сумського національного аграрного університету, anastasiamar4enkosmile@gmail.com
16. **Михайловська Євгенія Володимирівна**, спеціаліст, викладач правових дисциплін коледж Сумського національного аграрного університету,

e.v.bogovis@ukr.net

17. **Носаль Олена Миколаївна**, викладач, коледж Сумського національного аграрного університету, nosallena23@ukr.net
18. **Перхун Лариса Петрівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач сектору дистанційного навчання Національної академії статистики, обліку та аудиту, м. Київ, lperkhun@gmail.com
19. **Поддубна Поліна Сергіївна**, магістр, викладач іноземної мови, polina.poddubna@ukr.net
20. **Роговенко Ольга Василівна**, завідувача правовим відділенням, викладач вищої категорії, викладач правових дисциплін, коледж Сумського національного аграрного університету, olgarogovenko1@gmail.com
21. **Рубан Ольга В'ячеславівна**, викладач вищої категорії, викладач-методист, коледж Сумського національного аграрного університету, rubanrov@ukr.net
22. **Співак Анна Олександрівна**, викладач гуманітарних дисциплін, методист, коледж Сумського національного аграрного університету, anna.prosyaniuk28@gmail.com
23. **Старинський Олександр Миколайович**, викладач вищої категорії, викладач-методист, керівник фізичного виховання; коледж Сумського національного аграрного університету, koledgsnau@ukr.net
24. **Товмаченко Ніна Миколаївна**, к.т.н., с.н.с., заступник завідувача сектору дистанційного навчання Національної академії статистики, обліку та аудиту, м. Київ, avt9tnn@gmail.com
25. **Трипольська Яна Олександрівна**, викладач вищої категорії, коледж Сумського національного аграрного університету, tripol_jana_sumy@ukr.net
26. **Чирва Наталія Іванівна**, викладач другої категорії, коледж Сумського національного університету, natchir1981@gmail.com
27. **Чортенко Андрій Миколайович**, кандидат історичних наук, викладач вищої категорії, директор коледжу Сумського національного аграрного університету, chortenko@ukr.net
28. **Шабалдас Тетяна Миколаївна**, заступник директора з виховної роботи, викладач вищої категорії, коледж Сумського національного аграрного університету, tanyakoledg@gmail.com
29. **Шумкова Вікторія Ігорівна**, кандидат економічних наук, викладач економічних дисциплін, коледжу Сумського національного аграрного університету, vik_shumkova@ukr.net
30. **Юрченко Яна Олегівна**, магістр, викладач правових дисциплін, коледж Сумського національного аграрного університету, yana.yurchenko2009@gmail.com

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«Формування загальних та фахових компетентностей студентів шляхом
впровадження адаптивного навчання з використанням мікропроектів» / укл.
О. А. Єфременко – Суми: Коледж СНАУ, 2019.

**«ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ТА ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
СТУДЕНТІВ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ АДАПТИВНОГО НАВЧАННЯ
З ВИКОРИСТАННЯМ МІКРОПРОЕКТІВ**

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
12-15 березня 2019 р
В авторській редакції